

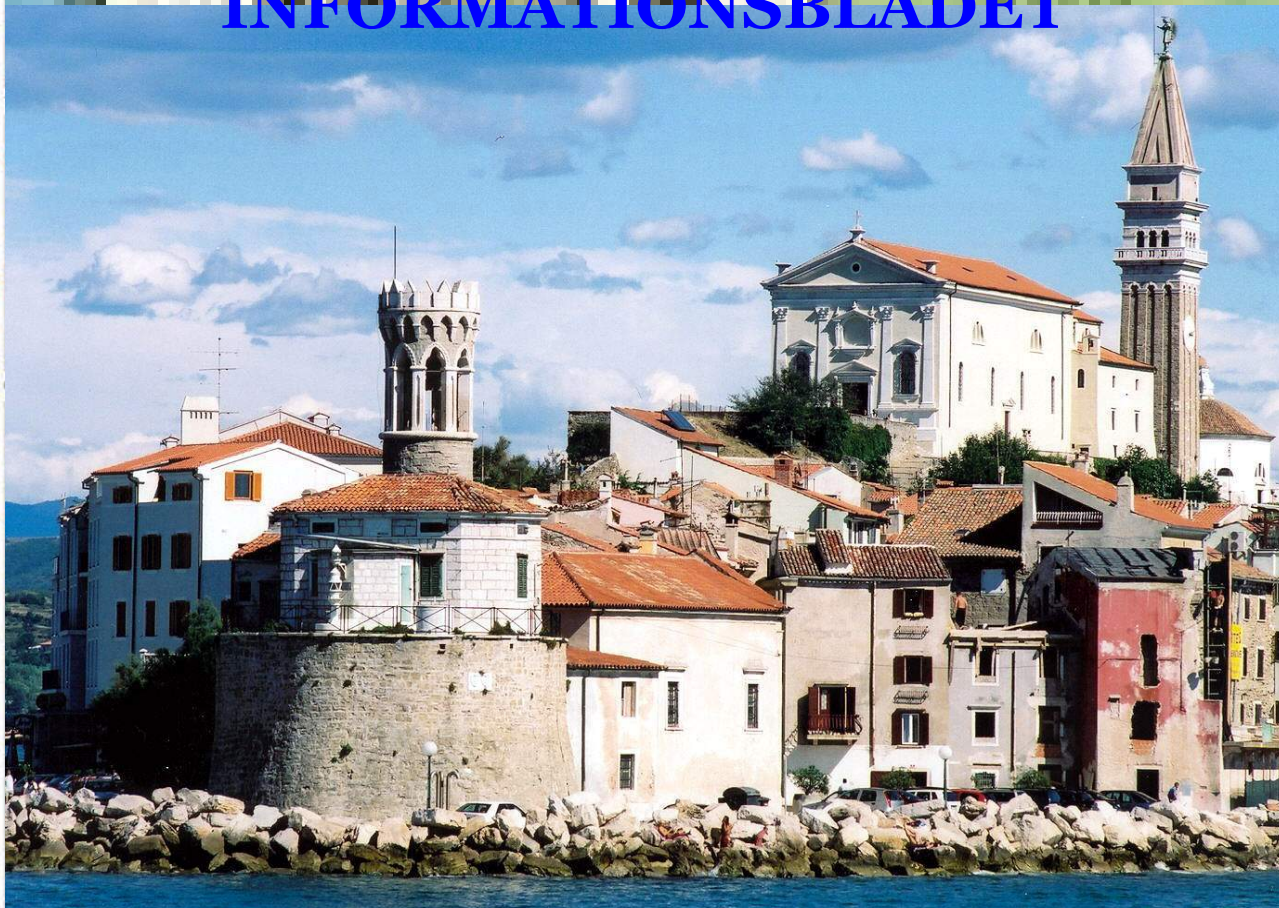
Slovenska zveza na Švedskem

ISSN 1651-8292

Informativno

GLASILO

INFORMATIONSBLADET

Pomlad/Våren 2003

Št./Nr 3 Letnik/Årgång 2

Slovenska riksförbundet i Sverige

Informativno GLASILO / INFORMATIONSBLADET

Št. / Nr 3 Letnik / Årgång 2

***Izdajatelj / Utgivare: Slovenska zveza na Švedskem /
Svenska riksförbundet i Sverige***

**Uppslagsfoto/Naslovna slika: PIRAN   Fot: Carl Vajgelj, Kanada
Ozadje/Bakgrund: SLOVENIJA - It, 2008**

VSEBINA	-	INNEHÅLL
Uvodna beseda	3	Inledningsord
Slovenska zveza	4	Svenska riksförbundet
Kulturni koledar	9	Kulturkalender
Vaša pisma	10	Era brev
Zanimivosti iz Slovenije	12	Från Slovenien
Za otroke in mladino	21	För barn och ungdom
Novice iz društev	24	Föreningsnytt
Naša cerkev	42	Vår kyrka
Podučno	44	Lärorikt
Arhiv	46	Arkiv
Naslovi	48	Adresser

Glavni in odgovorni urednik/izdajatelj — Huvudredaktör/ansvarig utgivare:

Avguština Budja   *Blagajničar in tehnični*
urednik—Kassör och teknisk redaktör

Pavel Udir

Člana redakcije - Redaktionsmedlemmar ***Jožef Ficko / Ciril M. Stopar***

Naslov uredništva:

Avguština Budja
Hantverkargatan 50
261 52 LANDSKRONA,
Tel. 0418– 269 26

Elektronska pošta: (budja@pop.landskrona.se)

Vaše prispevke pošljite na zgornji naslov do 1. septembra, 2003

Skicka era bidrag till den 1 september 2003

Mrzla in dolga zima se je zdaj že povsem umaknila prihajajoči, bujni pomladi. Pred nami je čas luči, poletja in rasti. Veseli smo, ker so nam prirojena vsa ta naša čutila, s katerimi zaznavamo vso obilno lepoto narave okrog nas. Srce vriska in duša poje, četudi nas občasno morda pestijo tegobe vsakdanjika. Vse je minljivo, tako tudi žalostni trenutki in radostni doživljaji. Le spomini ostajajo globoko v nas in nam dajejo oporo, da lahko nadaljujemo našo pot. Te spomine prenašamo tudi na naše potomce, tako da bi ne zapadli v pozabo. Pesem Antona M. Slomška spodaj naj nam pomaga pri ohranjanju naše kulturne dediščine; prevedena v švedski jezik (A. Budja) pa naj bo ob primernih priložnostih zapeta tudi v krogih naših mlajših generacij, živečih na Švedskem.

GLEJTE, ŽE SONCE ZAHAJA SOLEN GÅR NER; SE, ETT UNDER

Glejte, že sonce zahaja, Solen går ner; se, ett under!
 Skoraj za goro bo šlo. Snart har den lagt sig till ro.
 Hladen počitek nam daja, Ger oss avsvalkande stunder,
 Pojdmu veselo domov. Lyckliga hemåt vi går.

Čujte zvoniti, počivat zvoni; Lyssna, det ringer, vi vilar
Čujte zvoniti, počivat zvoni! Lyssna, det ringer, vi vilar en stund!
Zvoni, le zvoni nocoj, Ring, kyrkoklocka, din sång,
Sladko počivat zapoj! Vilan är ljuvlig och lång!

Čujte po drevju šumeti, När vi åtnjuter vår vila
 Glejte, kak vetrič pihlja! Väckta av tupparnas gal;
 Urno se začne mračiti, Lärkor i skyn börjar drilla,
 Hitro, da bomo doma! Åkrarna vaknar i dal.

Čujte zvoniti... Lyssna, det ringer....!

Sedmo za mizo in pijmo, Låt oss nu börja att äta
 Sladkega vinca bokal! Av gåvornas mäktiga prakt!
 Svojga Očeta slavimo, Tacksamma, nöjda och mätta
 Ki je tak dobrega dal! Prisa vår Skapares makt!

Čujte zvoniti... Lyssna, det ringer...!

Augustina Budja

Predsednik ima besedo...

Ciril M. Stopar

Minilo je eno leto, odkar izhaja **Informativno GLASILO** Slovenske zveze na Švedskem, ko je po 28. letih delovanja s 170. številko prenehal izhajati **NAŠ GLAS**. Letos je vlogo glavnega urednika prevzela Avgušтина Budja. Po prvem pogovoru z urednico je videti, da bo z veseljem prevzela odgovorno delo. Naš skupni cilj je, da bomo postopoma izboljševali kvaliteto **GLASILA** z objavami fotografij slovenskih dopisnikov, zanimivimi reportažami, pisali o kulturnih dogajanjih, skratka o vsem tistem, kar bo zanimalo naše

bralce. Danes lahko spremljamo dogodke v Sloveniji že preko raznih medijev, vendar upamo, da bodo dopisniki slovenskih društev pomagali redakciji **Informativnega GLASILA**, pri objavljanju zanimivosti iz življenja Slovencev na Švedskem, tistih, ki jih drugi mediji ne zapažajo. V ta namen nameravajo redakcijo postopoma okrepiti z novimi močmi.

Zadnja tri leta je Slovenska zveza izgubila že polovico denarnih sredstev, oziroma konkretno 123.000 kr, ki jih odobri in izplača švedski Državni zavod za integracijo (Integrationsverket). Tako je SZ ostala brez sredstev za izdajanje slovenskega medija na Švedskem. Prvi dve številki in tudi naslednje pa bomo tiskali s podporo Urada RS za Slovence v zamejstvu in po svetu, Ministrstva za kulturo RS ter raznih sponzorjev.

Po vstopu v novo tisočletje so slovenska društva prevzela novo vlogo. Delo teče pod strogo kontrolo Državnega zavoda za integracijo, ki se ne ozira na to, da smo Slovenci na Švedskem stari priseljenci in smo že integrirani. Društva se po najboljših močeh trudijo, da obdržijo svoje društvene prostore, skoraj polovici to več ne uspeva, ker so najemnine predrage. Obdržali smo predvsem tiste aktivnosti, ki so najbolj zanimive za člane, da prihajajo na prireditve, veselice in v društvene prostore. Slovenska Zveza pa se nevarno približuje tistemu številu članstva, ki je kritično, da bo padlo pod 1000 članov in bo tako še ob tisto državno denarno podporo, ki ji sedaj pripada.

Državni Zavod za integracijo je uvedel dodatno pravilo, s katerim ne priznava članstva otrok do 6. leta starosti, "ker se ti še ne zavedajo da so, oziroma, da so njihovi starši slovenskega porekla". Čeprav se z njihovimi pravili ne strinjamo, so naše možnosti, da bi vplivali na ta določila, majhne. Na skupnih sestankih smo že izrazili svoje mnenje, toda to ni vplivalo na odločbe Zavoda. UO Slovenske zveze bo vztrajal in s protesti izrazil svoje nezadovoljstvo z odločbo pri ministru za integracijska vprašanja Moni Sahlin.

Ob koncu pa bi radi našim bralcem položili na sre, da naj včlanijo svoje otroke in vnuke v slovenska društva, posredujejo pri prijateljih, ki so slovenskega porekla, da postanejo člani. Če hočemo premostiti resno oviro z upadanjem števila članov, potem potrebujemo vso pomoč. Toda pohitite, da ne bo prepozno, saj še gotovo nismo pozabili vsega, kar se je doslej že dogajalo; izgubili smo slovensko oddajo na švedskem radiu, izgubili smo NAŠ GLAS, toda Slovenske zveze ne smemo pustiti, to ja "naš glas" pri švedskih oblasteh. Le z vašo pomočjo in s pomočjo druge in tretje generacije bomo lahko obstali, zadržali svojo identiteto—ponosni in samozavestni, da smo Slovenci—in le tako bomo obdržali slovensko kulturo in pisano besedo na Švedskem....

OBČNI ZBOR SLOVENSKE ZVEZE 15. IN 16. MARCA 2003

Letos so se predstavniki slovenskih društev na Švedskem zbrali v prostorih slovenskega društva PLANIKA v mestu Malmö, ki leži na jugu Švedske. Opravičeno so izostali predstavniki iz dveh društev in sicer Ivan Cankar iz Halmstada ter Švedsko-Slovensko društvo iz Helsingborga. Tudi letos je bila posebna gostja gdč. Bojana Cipot III. sekretarka pri Slovenskem veleposlaništvu v Stockholmu.

Posebnih novic o spremembah v upravnem odboru SZ ni. Skoraj vsi člani, razen manjših izjem v nadzornem odboru, so bili razrešeni svojih funkcij in nato na novo izvoljeni in so svoje funkcije tudi sprejeli.

Sprememba je nastala le v uredniškem odboru Informativna GLASILA, katerega glavni urednik doslej je bil Jožef Ficko, Malmö, od letos pa je to nalogo sprejela Avgušтина Budja, Landskrona.

Udeleženci občnega zbora Slovenske zveze so planirali prihodnje delo

Sestanek občnega zbora SZ je tudi letos trajal dva dni. Nekateri udeleženci so predložili, da bi v prihodnje občni zbor časovno skrajšali na samo en dan, ker ljudje od daleč (nekateri se peljejo tudi po 600 km) izgubijo sicer preveč časa. Dogovili so se, da bodo to možnost preizkusili že prihodnje leto.

Med udeleženci občnega zbora SZ so tekli zanimivi pogovori

Člani delovnega predsedstva: Suzana Macuh, Alojz Macuh, Ciril Stopar, Ivanka Franceus

Pogovor je tekel tudi o tem, da so gotovo že mnogi naleteli na primer, ko so jih Švedi - že iz stare navade – spet imenovali *Jugoslovane*. Tudi v določenih dokumentih na Švedskem še vedno naletimo na napačno informacijo o *jugoslovanstvu*, ki se pomotoma nananša na etnične Slovence. S tem, da na takšne pomote ne reagiramo, dopuščamo oblastem in onemogočamo sami sebi, da bi nas na Švedskem vodili kot Slovence, statistični podatki o resničnem številu Slovencev na Švedskem pa ostajajo nepravilni v našo škodo. Na nas samih je, da te zadeve čimprej uredimo. Potrebno je le stopiti do Davčnega urada v tvojem mestu bivanja na Švedskem in tam zaprositi za spremembo zapisa o etnični pripadnosti, torej o tem, da smo po rodu Slovenci. To velja tudi za Slovence s švedskim državljanstvom, saj vemo, da sta **etnična pripadnost posameznikov in državljanstvo neke osebe dve popolnoma različni zadevi.**

Ob branju pisma predsednika SZ Cirila M. Stopar zvemo, da se državne dotacije postopoma zmanjšujejo in da mora SZ zadržati določeno število članstva, da bi bila še naprej upravičena ekonomske podpore. Švedska državna podpora med drugim delno krije stroške za administracijo pri organizaciji večjih SLOVENSKIH SREČANJ na Švedskem, praznovanja raznih društvenih jubilejev ter za administriranje tekočih nalog upravnega odbora SZ. Ker je po švedskih—po naši krivdi pomanjkljivih—statističnih izračunih Slovencev na Švedskem zelo malo (nekaj med 60 in 360 oseb), leži tudi tukaj važen vzrok, da se bomo prijavili in uredili vprašanje naše etnične pripadnosti na lokalnem področju pri švedski Davčni upravi (Skattemyndigheten) čimprej.

Udeleženci letnega občnega zbora Slovenske zveze na Švedskem

Nov uredniški odbor Informativnega GLASILA / INFORMATIONSBLADET

Pri sestavi novega uredniškega odbora za Informativo GLASILO Slovenske zveze na Švedskem so na sestanku občnega zbora bili izbrani naslednji člani: Avgušтина Budja, glavni in odgovorni urednik in izdajatelj; Pavel Udir, blagajnik; Ciril M. Stopar in Jožef Ficko, člana uredniškega odbora.

KOLEDAR

KALENDER

znanih prireditvev/kända händelser:

24. maj , 30. obletnica Franceta Prešerna v Göteborgu

8. junij, VADSTENA, 30 let SLOVENSKIH SREČANJ

4. julij, Slovenski izseljenski pohod na Triglav (org. SIM)

8. julij, Vseslovensko srečanje v Ljubljani

30. avgust, Srečanje strejših Slovencev in piknik slovenskih društev v Barnakälla med Bromöllo in Nässumom

18. oktober, Koncert in 30. obletnica ansambla Vikis v Jämshögs Medborgarhus pri Olofströmu

POZOR/OBSERVERA:

Do 1. september pošljite svoje prispevke na naslov uredništva, dobrodošle so tudi vaše stare fotografije za objavo v ARHIV-u (slike vračamo, če nam priložite naslov in kuverto). Hvala. / *Vi vill ha era artiklar/bidrag till Informationsbladet till den 1 september. Tack.*

Uredništvo /Redaktionen

VSEM BRALCEM ŽELIMO PRIJETNE POČITNICE TER

DOLGO IN VROČE POLETJE!

**VI ÖNSKAR ALLA VÅRA LÄSARE ETT TREVLIGT SOMMARLOV SAMT EN
LÅNG OCH VARM SOMMAR!**

UREDNIŠTVO / REDAKTIONEN

Pismo je poslano v začetku februarja, avtorica pisma piše, da je tega dne po vsej Sloveniji padal sneg kot bi se vremenski bogovi šli za stavo. Sicer pa se pomlad že močno napoveduje. Pred tem snegom smo že lahko nabirali zvončke in trobentice.

Kaj je novega v Sloveniji na političnem polju?

Jeseni smo na volitvah izbrali novega predsednika države, ki je, kot gotovo že veste, dr. Janez Drnovšek. Marsikdo bo dejal: pa kaj ste izbrali to kislico, ki se še nasmehniti ne zna pošteno! A Slovenci nismo gledali toliko na njegov videz kot na dejstvo, da je izkušen politik z znanjem nekaj tujih jezikov in širokim krogom poznanstev med državniki tako v Evropi kot v svetu. To pa bo za Slovenijo kot državo v obdobju, ko se bliža vstop v EU in NATO, zelo pomembno. Sicer pa se je dr. Drnovšek moral za svojo izvolitev kar dobro potruditi, saj mu je bila zelo močna tekmica Barbara Brezigar, ki jo je podpirala politična desnica.

Prvo polletje tega leta bo minilo v znamenju referendumov. Prva dva smo »preživeli« v januarju, ko smo morali glasovati o delnem preoblikovanju Slovenskih železnic, proti čemur so se protivili železničarji in referendum izgubili, drugi je bil o vračanju stroškov za telefonske napeljave, ki ga je izsililo nekaj več kot sto plačnikov, združenih v društvo, ki so referendum dobili. Koliko tak referendum velja, je pa drugo vprašanje, saj je glasovalo le nekaj več kot 30 % upravičencev.

Precej bolj važna bosta druga dva referenduma... S tem avtorica pisma meri na referenduma, ki sta zdaj že mimo, glede na vstop v EU in NATO. Nato avtorica nadaljuje, da je v znamenju obeh organizacij potekala lanska politična jesen, saj so se končevala pristopna pogajanja v EU. Ostala so najtežja poglavja: kmetijstvo in plačilne kvote. Kmetijce je prav takrat pretresala afera z odkritjem dodajanja prepovedanega antibiotika kloramfenikola v mleko, tako so se morali boriti na dveh področjih. Mnogi so bili kar za najenostavnejšo »rešitev« - odstavitev ministra za kmetijstvo Franca Buta in direktorja Veterinarske uprave RS Zorana Kovača. Zadnjega jim je končno le uspelo »spodmakniti«. Najhuje pri tem pa je, da nihče ni pomislil na nas potrošnike in naše zdravje. Z morebitnim vstopom v NATO se mora preoblikovati slovenska vojska. Le-ta je s priporavami na spremembe že kar daleč, saj je sprejet sklep, da bo z letom 2004 postala poklicna in ne več naborniška.

Bliža se tudi čas napovedi dohodnine, tako rečejo deklaraciji po slovensko. Rada nam tukaj piše, da je lansko leto povzročila uslužbencem vrhniške davčne uprave kar nekaj sivih las, kajti nihče ni vedel, kako bi obravnaval njeno napoved dohodnine. Tega niso vedeli niti na državni

upravi. Potem sem sama, piše, po napotkih, ki sem jih našla v brošurici Davčne uprave in različnih časopisih, izpolnila obrazec in ga predala kot je treba. Do oktobra ni bilo nobenega odgovora, čeprav bi ga morala dobiti do konca avgusta. Oktobra pa me je poklicala občinska referentka in povabila na upravo zaradi nekaj pojasnil, da niti jaz ne dolgujem ničesar davkariji, niti davkarija meni nič – in tako sva si bot.. po referentki na občinski davčni upravi naj bi bila oproščena davščine v Sloveniji, ker jo že plačujem 20 % na Švedskem.

Torej stvar je taka: Za vse, ki se izselijo iz Švedske in več kot šest mesecev v letu živijo v inozemstvu (izven Švedske) ter to lahko tudi dokažejo s posebnim obrazcem, velja poseben davek na dohodke, ki jih prejema na Švedskem. Švedska davčna uprava je v letu 2001 in 2002 odtegnila vsak mesec 25 % od moje ATP-pokojnine, nobenega davka pa nisemplačala na ljudsko pokojnino (folkpension) in pogodbeno zavarovanje (avtalspension). Za poseben davek sem morala zaprositi z obrazcem (dobiš ga pri izplačevalcu pokojnine) pri Skatteförvaltningen, GD-sektionen v Stockholmu. Odločbo o davku na Švedskem in potrdila o dohodkih od pokojnine za preteklo leto sem morala datiprevesti v slovenščino, kajti tako zahteva slovenski zakon. Šele potem veljajo dokumenti kot dokaz. Vse skupaj pa sem priložila kot prilogo k izpolnjenem obrazcu za odmero dohodnine. Po predpisih za davke, ki veljajo v Sloveniji, se plačujejo davki na dohodnino takole (velja za leto 2002):

Če znaša letna osnova*:

Do 1.279.236 SIT, se plača 17 % davka

Do 2.558..470 SIT   217.469   +   35 % nad 1.279.236

Do 3.837.708 SIT 665.201   +   37 % nad 2.558..470

Do 5.116.942 SIT 1.138.520   +   40 % nad 3.837.708

Do 7.675.412 SIT 1.650.215   +   45 % nad 5.116.942

Nad 7.675.412 SIT   2.801.526   +   50 % nad 7.675.412

*Osnova je neto dohodek vključno z vsemi odbitki in olajšavami. Take izkušnje sem imela s slovensko davkarijo za leto 2001. kako se bo izšlo za leto 2002 bom pa lahko poročala šele jeseni.

Čisto na koncu pa: še se nisem pokesala zaradi selitve v Slovenijo!

Rada Pišler

REORGANIZACIJA SLOVENSKE DRŽAVNE UPRAVE V PRIMERJAVI S SOSEDNJIMA DRŽAVAMA

Novo sprejeti zakon o javnih uslužbencih predvideva izboljšave na področju celotne državne uprave, ki bodo predmet realizacije v letu 2003, ko bo omenjeni zakon pričel veljati. Poglavitne spremembe, ki jih zakon o javnih uslužbencih prinaša, so prvotno usmerjene k ločitvi statusa javnega uslužbenca in delavca. Prvi izvršuje javne upravne naloge, ki sodijo v delovno področje institucije javne uprave. Drugi – delavec opravlja spremljajoča in pomožna dela. V Evropski skupnosti, kjer tovrstno delitev že poznajo, predstavlja položaj državnega uslužbenca posebno čast in sposobnost. Delo javnega uslužbenca temelji na nepristranosti, lojalnosti, odgovornosti za zahtevno strokovno in učinkovito delo.

Druga večja sprememba, ki jo omenja zakon o javnih uslužbencih, je delitev na stalne in pogodbene uslužbenke. Stalni so imenovani za nedoločen čas in so postavljeni v uslužbensko razmerje z odločbo o imenovanju. Pogodbeni pa so imenovani za čas mandata funkcionarja oziroma za čas nadomeščanja začasno odsotnega javnega uslužbenca za najzahtevnejše projekte.

Nadaljnja posebnost omenjenega zakona je kombinacija kariernega in pozicijskega sistema. Predlagani sistem bo omogočal izkoriščanje prednosti kariernega sistema (motiviranje uslužbenca z napredovanjem, karierni razvoj uslužbenca, kadrovska stalnost in kontinuiteta v upravi). Fleksibilnost zagotavlja tudi institut pogodbenega javnega uslužbenca, ki med drugim omogoča političnim funkcionarjem, da si v času svojega mandata zagotovijo strokovno pomoč.

V decembru 2000 je stopil v veljavo novi Zakon o vladi Republike Slovenije, ki v 8. členu na novo opredeljuje sestavo vlade s poudarkom na zmanjšanju števila ministrstev, in sicer z njihovo združitvijo, ter posledično na zmanjšanju proračunskih stroškov, ki so bili pred sprejetjem zakona preveliki (sedaj so npr. v Ministrstvu za gospodarstvo združena prejšnja tri ministrstva: Ministrstvo za malo gospodarstvo in turizem, Ministrstvo za ekonomske odnose in razvoj in del

Ministrstva za znanost, ki je pokrivalo tehnologijo). Namen, da bi stroko ne razbijali na več enot, ampak bi sorodne enote združili, je bil s sprejetjem zakona o vladi tudi dosežen.

V Republiki Sloveniji imamo dve vrsti funkcionarjev. Tiste, ki jih izvoli državni zbor in tiste, ki jih imenuje vlada. Prve v izvolitev državnemu zboru predlaga komisija za volitve, imenovanja in administrativne zadeve (KVIAZ). Za njegovo imenovanje je potrebna absolutna večina v Državnem zboru.

Drugi funkcionarji so vladni funkcionarji, ki jih na predlog resornega ministra po potrditvi komisije za kadrovske in administrativne zadeve vlade, imenuje vlada na svoji seji. Vladni funkcionarji uživajo mandat po 4. odstavku 19. člena zakona o vladi, ki določa, da mora funkcionar ponuditi svoj odstop novemu ministru z dnem, ko ta priseže. Minister lahko ta odstop sprejme in predlaga novega ali pa odstopa ne sprejme in mu s tem podaljša mandat. Funkcionar mora ponuditi svoj odstop tudi v primeru, ko njegov mandat še teče, pa je prisegel nov resorni minister, lahko pa ga tudi razreši vlada (skladno s 24. členom Zakona o vladi RS, razrešitev zaradi nedoseganja zadovoljivih rezultatov dela). Po taki razrešitvi vladnemu funkcionarju pripadajo 3 mesečne bruto plače z vsemi dodatki, vendar le ob pogoju, da v tem času ne sprejme nove redne zaposlitve. Po preteku mandata funkcionarju pripada enoletno prejemanje nadomestila z dodatki. Zakon o funkcionarjih iz leta 1994 predvideva zgolj spremembe na področju plač in tarifnih skupin, vse ostale pravice pa še vedno izhajajo iz zakona iz leta 1990. Kar pomeni, da bi bilo potrebno glede na razvoj uprave zakon nujno spremeniti in prilagoditi (gospodarski miselnosti).

V državni upravi so poleg funkcionarjev še državni uradniki (višji in nižji upravni delavci), ki so imenovani po 5. členu Zakona o delavcih v državnih organih. Višji upravni delavci morajo imeti univerzitetno izobrazbo ali končano visoko strokovno izobrazbo. Pred sklenitvijo delovnega razmerja mora višji upravni delavec, ki se prvič zaposli v državni upravi, opraviti preizkus znanja po 10. členu Zakona o delavcih v državnih organih. To znanje preveri pisno ali na drug primeren način njegov predstojnik. Naloge višjega upravnega delavca so po 14. členu Zakona o delavcih v državnih organih pomoč pri vodenju in usklajevanju dela v upravnih organih in v upravnih enotah, za vodenje organizacijskih enot na širših delovnih področjih pravnega organa in za najzahtevnejše specializirane naloge. Njihovo delo mora temeljiti na stroki in izkušnjah. Višji upravni delavci so imenovani brez mandata za nedoločen čas po 23. členu Zakona o delavcih v državnih organih. Obvezna delovna doba za imenovanje višjega upravnega delavca je predpisana v Uredbi o skupnih osnovah in kriterijih za notranjo organizacijo in sistemizacijo delovnih mest v organih državne uprave. Napredovanje višjega upravnega delavca je predpisano v 21. členu Zakona o delavcih v državnih organih.

Slovenski sistem pozna usposabljanje kadrov v državni upravi—začetno in nadaljevalno. Začetno je njegova osnovna izobrazba brez dodatnih izkušenj, ki je prilagojeno na njegov delovni proces, nadaljevalna pa je tista, ki višjega upravnega delavca spoznava s sistemom dela v državni upravi. Vsak višji upravni delavec mora ob zasedbi delovnega mesta opraviti izpit iz državne uprave. S tem jamči, da dovolj dobro pozna funkcijo delovanja državne uprave. Zaradi nemotivacije nadrejenih v slovenski državni upravi pa se to zaključí že z opravljenim izpitom iz državne uprave. Samo zadosti izobraženi dosegajo kakovostne rezultate, ki jih opredelijo mednarodni

certifikati kakovosti. Kakovost se kaže v moči prepričati uporabnika, da so storitve, ki jih izvajalec nudi, vredne njihovega denarja in zaupanja.

Sistem kakovosti pomeni sistem dela, iskanje boljšega, bolj individualnega, oziroma sistema dela, ki je urejen po zahtevah mednarodnih standardov. Osnovni cilj kakovosti je izboljšanje obstoječega sistema dela in skrb za njegov nadaljnji razvoj in delovanje. Za doseg celovitega obvladovanja kakovosti je v prvi vrsti potrebno doseči spremembo v razmišljanju in ravnanju ljudi. Kakovost je torej cilj vseh, ki bi radi imeli pregledno poslovanje in nižje stroške ter oblikovan dolgoročni načrt. Na podlagi sprejetega zakona in navodila o standardizaciji iz leta 1995, ki urejata to področje, so zelo pomembni standardi družine ISO 9000. Za državno upravo je pomemben ISO 9002, in glede na to, da ne vključuje kontrole oblikovanja, je priporočljiv za organizacijo, ki v svojem procesu nima oblikovanja in razvoja. Standardi družine ISO 9000 predstavljajo mednarodno priznanje za dobro organizacijo poslovanja. Za uspešno izvajanje sprememb na področju kakovosti je potrebno najprej določiti način udejanjanja standardov kakovosti. Pri tem sta ključni dve spremembi. Sprememba strukture in sprememba kulture organizacije. To pa lahko dosežemo z jasnimi cilji, nalogami, ki opredeljujejo pomembnost in odgovornost za kakovost. Zaradi uvedbe kakovosti ne sme priti do povečanja birokratizacije (dokumentacije ni več, je samo bolj urejena).

Standardi kakovosti urejajo organizacijo v organizacijskem, kadrovskem in tehničnem smislu, vnesejo pa poslovno kulturo in jo tako dvignejo na mednarodno primerljivo raven. S tem problemom uvajanja mednarodnih certifikatov kakovosti se sooča npr. tudi avstrijski državni aparat.

Avstrija je demokratična republika z osmimi milijoni prebivalcev. Temelji na demokratičnih in zveznih republiških osnovah, kot tudi na strogi delitvi med zakonodajno, izvršno in sodno vejo oblasti, kar je opredeljeno že v ustavi. Kot zvezna republika je sestavljena iz devetih dežel. Vsaka od njih ima svojo ustavo, parlament in vlado. Zvezna vlada je pristojna za zakone, red in obrambo, drugostopenjsko in višjo izobrazbo, področje raziskovanja in regionalne politike, poljedelstvo, poštna storitve, telekomunikacije, železnice in ceste. Deželna vlada pa za primarno izobrazbo, gospodinjstvo, zdravje in socialno pomoč. Obe sta odgovorni za predpisovanje in pobiranje davkov. Na čelu zvezne vlade je kancler, ki skupaj s svojim timom vodi vse vladne zadeve in državo. Samo zvezni ministri imajo pravico do glasovanja. Ena od glavnih nalog je priprava zakonov za parlamentarno proceduro. Avstrijski državni aparat pozna drugačen sistem funkcionarjev kot slovenski. Izpostavimo državnega sekretarja.

Državni sekretarji se dodelijo samo pomembnim ministrstvom (federalnim). Njihova naloga je pomoč ministrom pri izvrševanju njihovih dolžnosti in pri

zastopanju v parlamentu. Državni sekretar je imenovan oziroma razrešen skupaj z zveznim ministrom in mu pripadajo iste pravice po mandatu. Državni sekretar ni član vlade, ne potrebuje univerzitetne ustrezne izobrazbe in zanj ni razdelano nagrajevanje. Poleg političnih funkcionarjev ima avstrijski državni aparat višje in nižje državne uradnike. Delijo se na državne uradnike in osebe po pogodbi. Državnega uradnika se zaposli na podlagi imenovanja doživljenjsko. Odgovarja za ozko-specifični del stroke in pri svojem delu odgovarja ministru. Državni uradniki so vodje sektorjev in so zaposleni za nedoločen čas.

Osebe po pogodbi opravlja pomožna dela (po naši terminologiji ustrezajo nižjim državnim upraviteljem v slovenski državni upravi) in imajo poklicno, srednjo ali višjo izobrazbo. Napredovanje v avstrijski državni upravi poteka na dveh stopnjah. Prvo se izvaja ob izbiri pravega kandidata za zasedbo prostega delovnega mesta, drugo pa poteka na osnovi ocenjevanja že zaposlenih državnih uslužbencev, ki se opravi enkrat letno. Ocena posameznikov je osnova za napredovanje. Postopek vključuje vse nadrejene in vsakega od njihovih podrejenih, v osnovi pa vsebuje tri cilje:

-ocena pomeni temelj za postavitev ciljev oziroma planov, ki bi jih bilo potrebno doseči znotraj posamezne enote/oddelka, delavec in njegov nadrejeni pa se dogovorita o individualnem prispevku k njihovem doseganju. -ocenjevanje služi tudi ohranitvi in izboljšanju kulture sodelovanja. O najpomembnejših zadevah se namreč razglablja v prijetni atmosferi, izven vsakdanjih obveznosti. Dolgoročno pa to pomeni zagotovitev pozitivne delovne klime, ki temelji na obojestranskem zaupanju. -postopek daje sliko o možnostih napredovanja glede na sposobnosti in specifičnosti interesov zaposlenih.

V avstrijski državni upravi poznamo tri vrste usposabljanja, to so osnovno usposabljanje, usposabljanje s področja državne uprave in usposabljanje s področja vodenja.

Reforma s področja izobraževanja predvideva še en nivo, t.i. vstopno stopnjo usposabljanja za vse zaposlene, ki je orientirana k specifičnim predmetom posameznih oddelkov vlade in daje strožji poudarek na reševanje ekonomskih problemov.

Glavni cilj oziroma zadovoljstvo zaposlenih pa je plača. Glavna pogajanja glede plačne politike temeljijo na stopnji inflacije rasti BDP in na nivoju plač v zasebnem sektorju. Določitev plače je vezana na produktivnost. V pogajanjih sodelujejo tako predstavniki zvezne vlade, kot tudi deželnih vlad in občin. Shema plač temelji na ideji o napredovanju in dodatkih. Po tem sistemu je vsak državni uradnik ne glede na določeno kategorijo državne službe razporejen v enega od osemnajst plačilnih razredov. Višina dodatkov je odvisna od dveh faktorjev, in sicer od klasifikacije

funkcij – ranga ter stopnje znotraj razredov. Nižji upravni delavci – pogodbeniki so upravičeni do osnovne plače in dodatkov. Poleg mesečne plače imajo pravico do nagrade, tako da imajo na leto 14 plač – kakor tudi funkcionarji in višji upravni delavci.

Hrvaški državni aparat in zakonodaja temeljita na ustavi kot najvišjem pravnem aktu. Ustava republike Hrvaške opredeljuje vlado kot izvršni organ, ki ga predstavljajo predsednik in podpredsedniki ter ministri. Naloge vlade so priprava predlogov zakonov za parlament, izvrševanje teh zakonov in ostalih predpisov za normalno delovanje države. Vlada republike Hrvaške lahko glede na pristojnosti, ki jih ima, ustanovi stalna ali priložnostna delovna telesa, ki sodelujejo pri izvrševanju njenih oblasti s posredovanjem mnenj, izvajanj ter s strokovnimi obrazložitvami. Eno takšnih delovnih teles je tudi kadrovska komisija.

Tudi v hrvaški državni upravi poznamo, če uporabimo slovensko terminologijo, višje in nižje upravne delavce. Upravne delavce se zaposluje preko javnega razpisa, razen tistih, ki so zaposleni za določen čas oz. so bili štipendisti državne uprave. Osebe, ki se zaposlijo za nedoločen čas, morajo obvezno opraviti trimesečno poskusno. Hrvaški model ne predvideva napredovanja upravnih delavcev, funkcionarji pa napredujejo zgolj s prevzemom bolj zahtevnih nalog na višji državni poziciji.

Strokovno usposabljanje v Republiki Hrvaški je usmerjeno predvsem k vstopu v evropske integracije. Osnovna tendenca je izboljšanje državne uprave s povečanjem števila strokovnjakov, ki bi prihajali iz gospodarstva in bi imeli obširne delovne izkušnje.

Plačno politiko urejata »Zakon o državnih uslužbenicima i namještencima« ter kolektivna pogodba. Izhodišče je potrjen proračun za prihodnje leto, podlaga za določitev plače posameznika pa je delovno mesto, na katero je razporejen. Za zelo dobre delovne rezultate imajo uslužbenci pravico do dodatka, vendar samo v višini treh plač uradnika. Ta dodatek ni vezan na delovno mesto, ampak na posameznika.

Leta 2001 je Zakon o državnih uslužbenicima i namještencima predvidel oziroma začel izvajati model ocenjevanja državnih uslužbencev. Delavca se ocenjuje na podlagi njegove strokovnosti in uspešnosti.

Kadrovska služba vlade republike Slovenije je z Zakonom o vladi iz leta 1993 prešla iz Ministrstva za pravosodje v generalni sekretariat vlade. Službo vodi vladni funkcionar – direktor, ki je neposredno odgovoren za delo predsedniku komisije za kadrovske in administrativne zadeve vlade in posredno generalnemu sekretarju vlade.

Kadrovska služba vlade ima pet sektorjev in so odgovorni za delo in koordinacijo med ministrstvom in službo vlade za zakonodajo. Pri modelu smo se osredotočili na reorganizacijo kadrovske službe vlade in komisije za administrativne in kadrovske

zadeve. Kadrovska služba vlade izvršuje določene naloge, ki so tesno povezane z ministrstvi oziroma s službo vlade za zakonodajo Republike Slovenije. Upravljanje s človeškimi viri smo prenesli na sama resorna ministrstva (na tako imenovane interne kadrovske službe ministrstev, urad za upravo). Ostali del, ki upravlja zemljiško pravne zadeve, pa smo prestavili na službo vlade RS za zakonodajo z upoštevanjem, da smo pri reorganizaciji kadrovske službe vlade RS upoštevali zmanjšanje proračunskih stroškov in povečali učinkovitosti pretoka informacij, izognili se bomo podvajanju nalog in olajšano bo delo uslužbencev.

Podoben organ kot je kadrovska služba vlade imajo Avstrijci in Hrvati. V Republiki Avstriji imenujemo ta organ Urad za kadrovanje, ki se je v letu 2000 preselil z Ministrstva za finance na Ministrstvo za javne zadeve in šport. Glavna naloga tega urada je upravljanje s človeškimi viri in posredovanje usklajenih imen funkcionarjev za sejo vlade. V republiki Hrvaški pa imajo urad, ki je lociran na Ministrstvu za pravosodje, naloge pa so vezane na strokovno usposabljanje in izobraževanje zaposlenih in vodenje evidence ter spremljanje načina dela in uvajanje novih metod.

Če primerjamo število zaposlenih, nam analiza kaže, da v državni upravi glede na število prebivalcev Slovenija s svojimi 1,6 % zaposlenih državnih uradnikov in funkcionarjev dohiteva Avstrijo z 2,5 %, medtem ko jih ima republika Hrvaška najmanj (1,38 %). Presenetljiv pa je podatek, da republika Hrvaška razpolaga z večjim številom zaposlenih.

Tako je potrebno vsakega upravnega delavca zaposliti preko javnega razpisa, seveda na podlagi sprejetega proračuna ministrstva. Ministrstva bi ustanovila interno kadrovske komisije, ki bi jo sestavljali zunanji član, sindikalist in delavec kadrovske službe ministrstva. Zaradi zgoraj omenjenih težav in zlorabe oziroma interpretacije zakona o delavcih v državni upravi v lastno korist smo v podmodelu prvotno izpostavili reorganizacijo ministrstev in zaposlenih (funkcionarji, višji upravni delavci). Model temelji na profesionalni neodvisnosti, poklicni nevtralnosti, odpravi nepotrebnega dvojnega dela in nenazadnje na zmanjšanju proračunskih stroškov. Z reorganizacijo ministrstev in določenih vladnih komisij, služb smo želeli združiti organe, ki pokrivajo ista delovna področja. Npr. Komisija za kadrovske in administrativne zadeve, ki ne bi bila več pristojna za imenovanje vseh višjih upravnih delavcev, ampak bi zgolj sprejemala predloge imenovanj funkcionarjev, ki bi jih potem posredovala na sejo vlade. Druga naloga te komisije pa bi bila reševanje drugostopenjskih pritožb zaposlenih.

Samo reorganizacija ministrstev oziroma postopkov pa ne bo prinesla uspešnega zaključka, če se bo ustavila zgolj pri novi oblikovni postavitvi. Je namreč samo temelj oziroma ogrodje, znotraj katerega še naprej delujejo isti ljudje z nespremenjenim načinom razmišljanja, kar pa ne pripomore k doseganju višje ravni kakovosti. Zato je potrebno postaviti meje med politiko in stroko. V modelu razdeljujem dva segmenta.

Prvi segment so sedanji državni uradniki, ki bi prišli v status funkcionarja in bi imeli mandat ministra oziroma pet ali sedem letni mandat. Za primer, sedanji šef kabineta, ki je višji upravni delavec in je zaposlen za nedoločen čas ter ga ščiti Zakon o delavcih v državnih organih, bi zaradi narave dela moral dobiti novo poslanstvo. V modelu ga imenujem politični državni sekretar. Njegova naloga bi bila koordinacija dela med parlamentom, vlado in politično stranko. Ta politični državni sekretar bi imel mandat, vezan na ministra.

Sedanji generalni sekretar ministrstva je najvišji upravni delavec po Zakonu o delavcih v državni upravi. Skrbi za strokovne službe ministrstva in je brez mandata. V modelu pa bi bil generalni sekretar strokovni direktor, ki bi skrbel za strokovne službe in v primeru zamenjave ministra skrbel za kontinuirano delo ministrstva. Imel bi pet oziroma sedem letni mandat.

Sedanji vodje sektorjev, ki so državni sekretarji in so imenovani preko političnih strank ter imajo vezan mandat na ministra, bi se morali zaradi narave dela preimenovati v direktorje in bi bili vezani na pet oziroma sedem letni mandat. Mandat funkcionarja, ki je daljši od mandata ministra, direktorja politično ne bi obremenjeval, zato bi lahko svoje poslanstvo neobremenjeno izpolnil.

Ker se v javnosti pojavlja očitek, da državna uprava ne razpolaga z zadostnim številom strokovnjakov, smo v tem modelu predvideli potrebno število izkušenih strokovnjakov – gospodarstvenikov, ki bi imeli mandat, vezan na ministra, manjša ministrstva pa bi strokovnjake lahko zgolj honorarno zaposlovala.

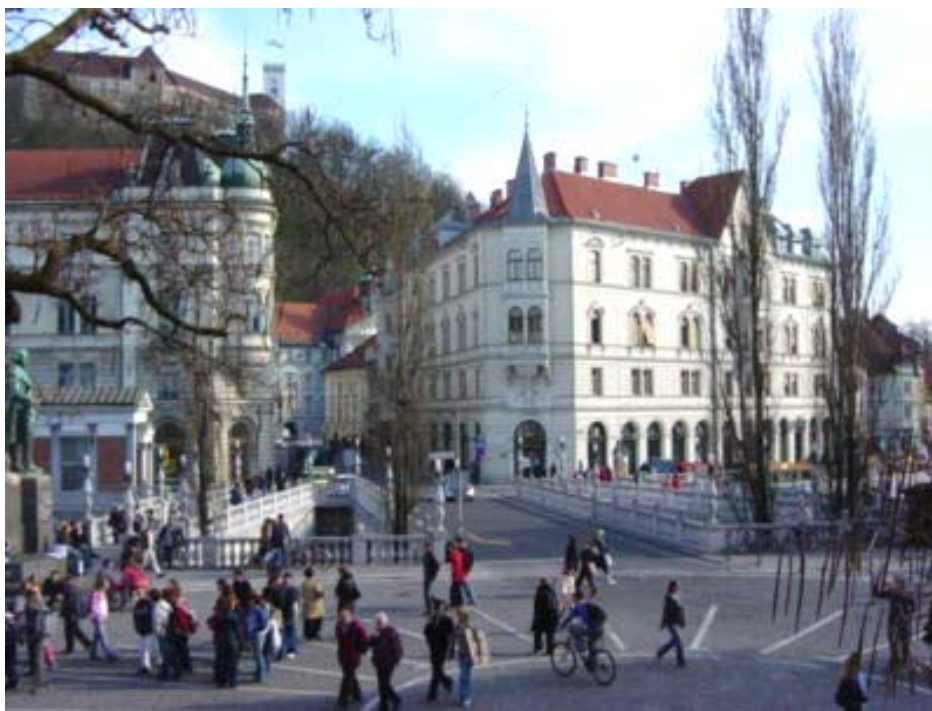
Vsi funkcionarji, ki bi jih imenovala vlada republike Slovenije, bi imeli po prenehanju mandata možnost enoletnega nadomestila brez dodatkov, vendar le v primeru, če se v tem času ne bi zaposlili kje drugje. Funkcionarji bi bili upravičeni do nadomestila samo v primeru, če bi opravljali funkcijo vsaj tri leta, drugače pa bi bili upravičeni do nadomestila v roku do treh mesecev. Sedanji državni podsekretarji bi ostali višji upravni delavci, zaposleni brez mandata, njihova naloga pa bi bila vodenje oddelkov na ministrstvu, se pravi vodenje ozkega strokovnega področja. Imenovani bi bili preko javnega razpisa.

Na podlagi modela se v javno upravo vnašajo elementi tržnega gospodarstva, ki temelji na doseženih rezultatih. Slovenska vlada se bo, ne zaradi modernizacije javne uprave ali njene prilagodljivosti, ampak zaradi nujnega dejavnika procesa približevanja Evropski skupnosti, morala soočiti s tem problemom. Pri tem pa ne smemo pozabiti, da je državna uprava po naravi velik konzervativni sistem in kot taka nenaklonjena spremembam. Nekateri segmenti državne uprave še vedno temeljijo na zakonodaji, sprejeti pred slovensko osamosvojitvijo.

Ravno ta nerazvitost in ta nestrokovnost lahko pripeljeta do nepremostljivih ovir za razvoj celotnega družbenega sistema, zato je skrajni čas za pripravo sistematične

strategije strokovnega izobraževanja, usposabljanja in izpopolnjevanja državnih uslužbencev po načelu strokovnosti, ki ga kot temeljno vodilo postavlja Zakon o javnih uslužbencih. Razširiti je potrebno obseg in vključiti tudi nove izobraževalne vsebine ter vzpostaviti sodelovanje s tujimi strokovnjaki.

Zakon o delavcih v državnih organih zato v 26. členu določa, da se morajo delavci v državnih organih med trajanjem delovnega razmerja nenehno izobraževati, ne predvideva pa tovrstnega usposabljanja za državne funkcionarje. Njim namreč funkcija preneha s potekom mandata, zato bi bilo vlaganje proračunskih sredstev v tovrstne namene nesmiselno. Razvoj večine upravnih in upravnopravnih disciplin je dosegel stopnjo, ki zahteva za uspešno opravljanje poklicnih dejavnosti univerzitetno izobrazbo, če ne celo magisterija in doktorata, za najzahtevnejša strokovna in vodilna dela v državni upravi pa so poleg izobrazbe potrebna še znanja s področja informatike in upravnega področja (opravljen strokovni izpit iz upravnega prava).

*Ljubljana –
TROMOSTOVJE
pod ljubljanskim
gradom*

V bodoče se predvideva tudi reorganizacija financiranja predvidenega izobraževanja. Namesto decentralizirane porabe denarnih sredstev, ki

onemogoča kontrolo uspešnosti usposabljanja, se bo državna uprava usmerila v koncentrirano in ciljno usmerjeno izobraževanje in nadzorovanje njegovih rezultatov. Zaradi tega je bila leta 1997 ustanovljena

Upravna akademija, ki je prevzela dolžnost oblikovanja in izvajanja programov izobraževanja, dolžnost oblikovanja in izvajanja seminarjev in tečajev ter strokovnih izpitov in preizkusov znanj znotraj državne uprave. Akademija izdaja potrdila in dokazila o opravljenih izpitih ter o udeležbi v programih izpopolnjevanja in usposabljanja, vodi tudi evidence in pripravlja analize s svojega delovnega področja. Z ustanovitvijo Upravne akademije bo državna uprava lahko boljše in racionalno poslovala in bo omogočila zaposlenim izobraževanje po njihovih potrebah.

Da model uspe, je potrebno spremeniti način razmišljanja. Ni več besede kadrovanje ampak upravljanje s človeškimi viri, ki so glavni akterji za doseg tega cilja. Javna podoba državne uprave je negativna. Pogosti očitki so velikokrat upravičeni. Do takšnega stanja prihaja zaradi nepravilne komunikacije oziroma dialoga med zaposlenimi in njihovimi nadrejenimi. Model nakazuje možnost vodenja v obliki partnerskega odnosa, saj podrejenemu ponuja možnost soodločanja, hkrati pa potrди pomembnost položaja, ki ga zaseda.

Učinkovitost dosežemo samo s povečanjem vlaganja v izobraževanje, v strokovne delavnice, predvsem pa z učinkovito zastavljenim modelom nagrajevanja zaposlenih ob predpostavki, da nam lahko mednarodni certifikati kakovosti, ki usmerjajo delovanje organiziranosti, močno pomagajo.

Avtorji: mag. Aleš Jeklič, prof.dr. Rado Bohinc, prof. dr. Jože Florjančič

Slovenija / Slovenien

Vir: IT, 2008

Våren dröjer än

Av Therese Laudon, Landskrona

En solig morgon får jag se,
Att fåglarna har kommit.
Där, från en gren på gården
Hörs kvitter, som avslöjar dem.

På natten faller frosten än
Och våren dröjer, lite till...
Jag längtar efter havets brus
Och efter lilla lärkans drill...

Min fritid

Jag heter Tanja och har just fyllt 13 år och jag går i 6:e klass. Min skola ligger ca 1 km från mitt hem i Asmundtorp, en vacker förort till Landskrona. Mina föräldrar är födda i Sverige, men mina morföräldrar kommer från Slovenien och farföräldrarna från Finland. Jag och min bror Elias känner oss mest som svenskar, men vi är glada över att ha våra rötter i olika delar av Europa (Sverige, Slovenien, Finland). I Landskrona sjunger vi i en slovensk sångkör, och på så sätt lär jag mig lite om slovenska språket och slovensk kultur.

Vår familj åker ofta utomlands på semester, där vi bekantar oss med nya platser och människor. Jag har många släktingar i Slovenien men inte så många i Finland. De flesta bor dock i Skåne. Min farmor har ett hus i Spanien, dit åker vi också ibland. Här hemma tycker jag mest om att rida, jag har varit med och tävlat många gånger samt vunnit några tävlingar i hoppning och en i dressyr. Hästar är så kloka, rara och vackra. På min fritid går jag till stallet och pysslar om min häst så ofta jag bara kan.

En kram till alla läsare från Tanja Tuomainen, Landskrona

KÄRLEK OCH LÄNGTAN

Vem kan segla förutan vind

Skillingtrycksvisa, norska varianten
Qoudlibetstämman att gnola: E Englund

1. Vem kan seg - la för - u - tan vind
2. Jag kan seg - la för - u - tan vind

Vem kan ro u-tan å - ror Vem kan skil-jas från
Jag kan ro u-tan å - ror Men ej skil-jas från

vän-nen sin U - tan att fäl - la tå - rar.
vän-nen min U - tan att fäl - la tå - rar.

Otroška logika / Barnlogiken

Pravijo, da otroška logika govori resnico, pa poglejmo... /Det sägs ju att man av barn får höra sanningen, så låt oss se...

Kmet je srečen človek, največ zato, ker ima traktor, pa tudi zato, ker mu ni treba delati. / Bonden är en väldigt lycklig man, först och främst för att han har traktor, men också för att han slipper jobba (Håkan 7 let/år).

Tiste krave, ki tekajo naokrog in stresajo svoja vimenä so te, ki delajo jogurt. / Det är de korna som springer omkring mest och

skakar på sina juver som gör yogurt (Allan 5 let/år).

Znotraj prašiča so klobase in šunke. In v zadnjici ima tlačenko, ki čaka, da bo pojedena. / Inne i grisen finns det korvar och skinkor. Och i rumpan på den sitter syltan och väntar på att bli uppäten (Lars 7 let/år).

Nekaj krav je črnih. Te so priseljenke. / En del kor är svarta. De är invandrare (Karin 5 let/år).

Skoraj vsi ljudje imajo mozgane. Tisti, ki so malo neumni imajo kokošje mozgane. / Nästan alla människor har en hjärna. De som är lite dumma har en hönshjärna ((Johan 5 let/år).

Babica je tista, skozi katero je prišlo vse sorodstvo. Zato ni čudno, če je njena koža malo ohlapna. / En mormor är en som hela släkten har kommit ut genom. Då är det väl inte så konstigt att hon är lite sladdrig i skinnet (**Kristina 7 let/år**).

Dedek je tak ostar, da se be spominja več, zakaj ima rad ženske. Farfar är så gammal att han inte längre kommer ihåg varfför han tycker om kvinnor (Tore 7 let/år).

Telo je nekaj, kar se končuje v čevljih. / En kropp är något som slutar i skorna (Allan 5 let/år).

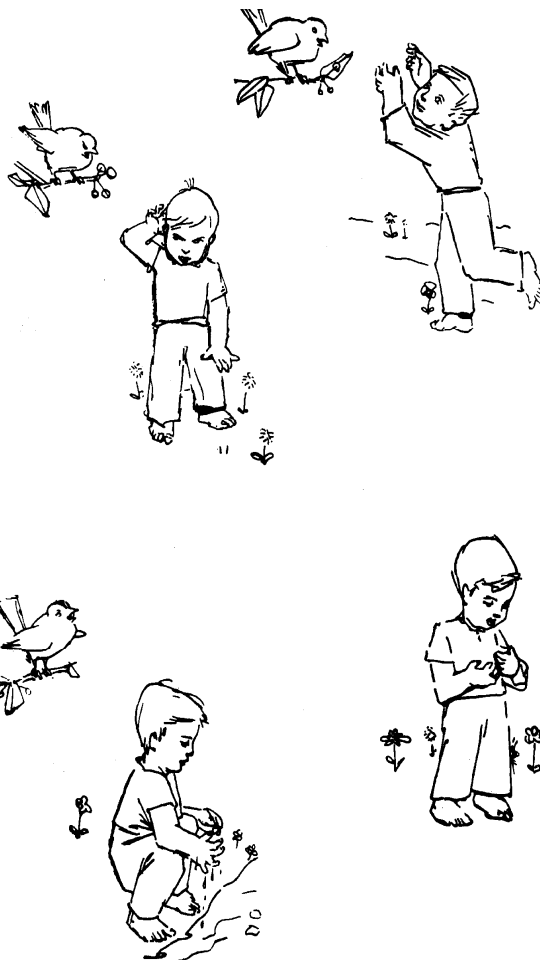
Prispevke nam je v uredništvo poslala
Dora Tuomainen, Asmundtorp

Ciciban teče v zeleni dan;
 Ptičica znanka v goščavi
 Vsak dan lepo ga pozdravi:
 Ciciban, Ciciban, dober dan!«

Ciciban, kaj pa je danes, čuj!
 ti to ptička prepeva?
 Po vsej dobravi odmeva:
 Cicifuj, Cicifuj, fej in fuj!«

Ciciban misli: »Zakaj Cicifuj?«
 Takrat si roke zagleda,
 Pa se domisli: »Seveda,
 Danes se nisem umil še, fej, fuj,
 Danes sem res Cicifuj!«

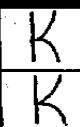
Bister potoček se vije čez plan,
 Preko kremenov se lije;
 Ciciban v njem se umije,
 Ptička zapoje spet: »Ciciban,
 Ciciban, dober dan!«

Vir: CICIBAN

VODORAVNO:

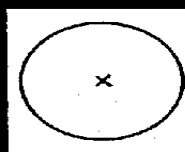
NAVPIČNO

20

6

2

KULTURNO DRUŠTVO**S L O V E N I J A Olofström****PLAN DRUŠTVENEGA DELA V LETU 2003**

10. maja: Balinanje in družabno srečanje v Olofströmu.

8. junija: Romanje v Vadsteno, z avtomobili.

14. junija: Balinanje in prijateljsko srečanje članov v mestecu Kallinge.

30. avgusta: Srečanje starejših Slovencev in piknik slovenskih društev v Barnakälla pri Bromölle. Organizacija skupno s Slovensko zvezo.

18. oktobra: Slavnostni koncert ob proslavitvi 30- obletnice ansambla VIKIS v Jämshögu pri Olofströmu.

20. decembra: Sv. Miklavž in praznovanje božičnih praznikov.

Važnejše osrednje prireditve bodo letos v Olofströmu: Srečanje starejših Slovencev in piknik slovenskih društev v avgustu ter Koncert ansambla Vikis ob praznovanju njihove 30. obletnice v oktobru. Na obe prireditvi so vljudno vabljeni vsa sosednja slovenska društva.

Najprej večerja za otroke, nato pridejo darila, mi starejši pa čakamo, da pridemo šele kasneje na vrsto. *Foto: Ciril M. Stopar*

Potovanje na Slovensko srečanje v Köping

Takoj ko sem se prebudil sem opazil, da je nekaj narobe. Stopil sem k oknu in začudeno gledal v zasneženo pokrajino. Mojbog, saj smo šele v sredini oktobra in danes potujemo 600 km daleč na Slovensko srečanje v Köping. Takoj sem odšel na daljši sprehod s psom, ki je od veselja skakal in se poigraval s plesočimi snežinkami. Po prihodu domov je že začel zvoniti telefon. Vsi so povpraševali, ali gremo ali ne gremo, ko je tako slabo vreme. Seveda gremo, saj nas naši prijatelji v Köpingu tako težko pričakujejo. Čez pol ure nas je zadela kot grom iz jasnega prva slaba novica. Naši prijatelji, ki so potovali iz Olofströma na avtobus v Bromöllo, so doživeli prometno nesrečo z avtomobilom. Hvalabogu, niso bili poškodovani, le šokirani so bili, toda na avtomobilu je bila škoda velika. Počakati so morali na policijo in ostati doma. V Bromöllo so s kombijem prispeli tudi naši prijatelji iz Planike v Malmöju in se priključili našim članom. Čez debelo uro je avtobus pripeljal k nam v Kallinge in tako smo se pridružili družini na avtobusu. Zadnje člane smo sprejeli med nas v mestu Växjö. Člane smo pobirali kar na 200 km dolgi poti. Nato smo nadaljevali pot proti Jönköpingu in Linköpingu. Plužili smo pot po zasneženi pokrajini, marsikoga je bilo strah, ko smo videli veliko osebnih avtomobilov v obcestnih jarkih. Strah smo premagovali s pripovedovanjem vicev in s pogovori, smejali smo se vsemu, toda v srcih nam je bilo težko. Z lahkoto smo nato našli Folkets hus v Köpingu, kjer so nas že težko pričakovali. Po prisrčnih

pozdravih so nam gostitelji povedali, da je prišlo še do nekaj nesreč in da zaradi težkih sneženih razmer ne morejo priti vsa društva na srečanje.

Slovensko srečanje in proslava 30 obletnice društva "Simon Gregorčič" smo začeli s petjem slovenske in švedske himne, nato so sledili kratki govori slavnostnih govornikov in čestitke ter pozdravi gostov. Med nami je bil tokrat prisoten tudi državni sekretar Izток Simoniti iz Urada RS za Slovence v zamejstvu in po svetu ter veleposlanica RS v Stockholmu ga. Darja Bavdaž Kuret z svojimi sodelavci. Na prireditvi je bil tudi novinar časopisa Delo iz Ljubljane.

Gostje iz Slovenije so se predstavili s pevskim zborom, folklorno skupino, v smeh so nas pa spravljal s humoreskami. Za prijetno počutje so poskrbeli tudi fantje iz gostujočega ansambla.

Viktor Semprimožnik, VIKIS

Na kulturnem večeru smo z veseljem poslušali sestre Perko iz Lipe v Landskroni in Viktorja Semprimožnika iz Hästvede, ki je predstavljal društvo iz Olofströma. V tem kulturnem utrinku smo občutili delček slovenske kulture na Švedskem v izvedbi prve in druge generacije.

Plesali smo cel večer, srečali smo marsikaterega znanca in pogovor je stekel v tiste čase, ko smo bili še rosno mladi. Pohvaliti moramo tudi člane slovenskega društva v Köpingu, ki so se z organizacijo tako izkazali, da smo se počutili kot doma. Najbolj opazna med njimi pa sta bila oče in hči, oziroma predsednik Alojz in tajnica

Suzana. Slednja je tudi pridno povezovala ves program.

Ob poldrugi uri zjutraj smo se morali s težkim srcem posloviti in odpeljali smo se na dolgo pot proti domu. Spet mo se prebijali skozi sneg in led, toda sedaj smo

pozabili na strah. Člani iz Olofströma in Malmöja smo neutrudno skupaj prepevali ob spremljavi Viktorjeve harmonike do zgodnjih jutranjih ur. Ob cesti so nas

spremljala globoko upognjena drevesa, polna ledenega snega in marsikje smo se morali izogibati preprekam na cesti. V Ronnebyju se nam je potem pokvaril še avtobus in smo morali čakati na drugega, ki nas je rešil iz zagate. Tako smo prišli domov šele popoldne, toda zaradi tega nismo bili preveč žalostni, saj smo se med potjo imeli imenitno.

Naslednji dan mi je na srce pritiskala misel: bogve kolikokrat se bomo še lahko tako skupaj srečali? Bog nam daj moč in zdravje!

*Predsednik društva v
Köpingu, Alojz Macuh*

Lep obisk članov ob praznovanju sv. Miklavža, za Dan žena in občni zbor

Društvene prostore smo kot vedno napolnili z otroci in odraslimi na miklavževo, toda takšnega obiska kot je bil letos ob praznovanju Dneva žena in za občni zbor društva že dolgo ni bilo. Uspešno smo zaključili prejšnje delovno leto in potrdili novi upravni odbor, nato pa smo podelili najbolj prizadevnim rože, našim ženam pa rdeče nageljne. Takšnega veselja, smeha, prijateljstva in prijaznosti že dolgo ne pomnimo. Viktor in Libero pa sta veselo raztegovala harmoniki, mi pa smo prepevali in se nasmejali do solz.

Dva muzikanta imamo, toda sedaj se še sami ne zavedamo kako nam je lepo, ko sta oba med nami.

Ciril M. Stopar

Foto: Ciril M. Stopar Sv. Miklavž je prinesel darila otrokom in jih je razveselil, nato pa nas je v dobro voljo spravil Miklavž - Viktor Semprimožnik in vse ga je poslušalo...

Prisotni so bili navdušeni nad prireditvijo v Köpingu

Foto: Ciril M. Stopar

Trideseta obletnica slovenskega društva Simon Gregorčič v Köpingu

Trideseto obletnico delovanja slovenskega društva v Köpingu smo proslavili tako, da smo jo priključili proslavi 17. SLOVENSKEGA SREČANJA. Seveda je bilo to dokaj težko za tiste, ki smo bili vključeni v delo. Pozneje smo se vsem aktivnim članom primerno zahvalili ob naših sobotnih srečanjih. Življenje Slovencev v Köpingu popestrimo tako, da si z domačo besedo in s preprostim nastopom pomagamo drug drugemu. Vsak po svoje se trudimo, da obdržimo slovenske navade, slovensko besedo in način življenja, ki smo ga navajeni. Res je, v prostorih društva se zbiramo vedno isti ljudje, težko je pridobiti mladino, vedno manj je časa za aktivnosti, ampak kadar je treba seči v roke, storimo s skupnimi močmi, kar je potrebno

Foto: Ciril M. Stopar

Veleposlanica Draja Bavdaž Kuret s sodelavci iz veleposlaništva RS v Stockholmu, državni sekretar iz Urada RS Iztok Simoniti in novinar časopisa "Delo" iz Ljubljane

Vsi vemo, kako pomembna so za nas slovenska srečanja, da ne pozabimo materinega jezika, da ohranjamo slovensko kulturo. Pomembno je namreč, da del te kulture prenesemo na naše mlajše rodove in upamo, da nekoč prevzamejo odgovornost za ohranitev slovenskega jezika, navad in kulture. Minulih 30 let je življenje v društvu potekalo razveseljujoče, bilo je tudi nekaj nepozabnih trenutkov. Vendar so se z leti naša srečanja v društvu nekoliko spremenila, čas je pustil svoje sledove in nam ne dopušča vsega, kar bi želeli. Navaditi se moramo drugačnega življenja, kakor je bilo pred leti. Dragi rojaki, ne bom se spuščal v podrobnosti in našteval kaj vse smo naredili, kje vse smo bili in kaj vse smo doživeli. Skratka lahko rečem, da je bilo društvo zelo uspešno.

Veliko tega smo naredili na področju slovenske kulture, v samem mestu in tudi izven Köpinga. Lepo nam je bilo, želim tudi, da še naprej vstrajamo, da obdržimo in gojimo slovensko kulturo, ohranjamo materin jezik ter da ostajamo zadovoljni v družbi naših prijateljev tukaj na Švedskem. Vsem članom društva iskrene čestitke ob tem častitljivem jubileju, želim še veliko uspeha, veselja in zadovoljstva v prihodnosti društva "Simon Gregorčič".

S temi besedami, bi se rad zahvalil vsem, ki ste kakorkoli pripomogli, da je bilo praznovanje 30. obletnice izpeljano v tako prazničnem razpoloženju ob SLOVENSKEM SREČANJU, v Köpingu 19. oktobra 2002 v zadovoljstvo nas vseh. Hvala vam.

Za društvo Simon Gregorčič piše predsednik *Alojz Macuh*

Pregled dela v letu 2002.

Kot predsednik društva Simon Gregorčič v Köpingu želim povedati, da je bilo minulo leto uspešno in delovno. Načrti, ki smo si jih zadali na začetku leta 2002, so bili izpeljani. Zbiramo se o sobotnih večerih v prostorih društva, prirejamo družabne večere, tudi karte radi igramo, največkrat pa nam mineva čas ob raznih pogovorih. Izvedli smo razna srečanja, od proslavitve rojstnega dneva do praznovanje Materinskega dne; v aprilu smo se zbrali ob kresu v naravi in meseca maja smo se podali na naše tradicionalno romanje v Vadsteno. Prav tako smo se zbrali za praznovanje najdaljšega dne (midsommar), hkrati pa nazdravili za Dan državnosti.

Gostje iz Olofströma in Malmöja

Foto: Ciril M. Stopar

Tako je prvi del leta minil, nato je bil čas dopustov in počitka. Po dopustu pa smo z novimi močmi zavihali rokave in se pripravljali na SLOVENSKO SREČANJE, ki je bilo dobro organizirano in izpeljano 19. oktobra v Köpingu skupno s 30. obletnico društva. Res je bilo tako kot smo si zamislili: veselo, ljudje dobro razpoloženi,

obiskovalcev veliko, čeprav so prihajali iz oddaljenih krajev. Članom našega društva se je zdelo pomembno, da smo vse to tako lepo izpeljali.

Pri uspehu te prireditve so nam v veliki meri pomagali gostje iz Slovenije, med drugimi pevci Jurij Vodovnik. Na srečanju smo uživali ob bogatem kulturnem programu, ob izvedbi rojakov, ki živijo tukaj na Švedskem, ter naših gostiteljev iz Slovenije. Sestre Perko s harmonikarjem Tomom in Štefko Berg so nam zapele, seveda najprej slovensko himno in potem tudi švedsko. Prav tako nas je minulih letih velikokrat razveseljeval v Köpingu Viktor Sempremožnik. Tudi tokrat njegov glas ni manjkal. Seveda sledili so tudi pozdravi in govori na samem srečanju. Častni gostje so bili med drugimi g. Iztok Simoniti iz Ministrstva RS, Urad za Slovence po svetu, veleposlanica iz slovenske ambasade v Stockholmu, predsednik Slovenske zveze na Švedskem, nekateri predsedniki slov. društev in drugi.

Narodnozabavni ansambel, ki je igral za ples, je bil prav tako iz Slovenije pod imenom HLAPCI, doma iz Stranic. Člani ansambla so poskrbeli za prijetno vzdušje v dvorani. Zakaj Hlapci? O tem nam govori krajši dopis, ki je bil na razpolago za prebrati. peterica mladih fantov, polnih energije, si je izpolnila željo, da so se predstavili Slovencem na Švedskem. S tem dopisom mislim, da sem ujel vse. Organizatorji se moramo za skupno „zgodbo o uspehu“ lepo zahvaliti ljudem lokalnega območja, seveda pa tudi gostom.

Na odru je mešani pevski zbor iz Slovenije, na plesišču pa folklorna skupina, tudi iz Slovenije.

Foto: Ciril M. Stopar

Na fotografiji sta oče in hči, Alojz in Suzana Macuh,

ki sta nosila glavno težo organizacije
slovenskega srečanja.

Suzana Macuh je tudi povezovala
kulturni
del programa.

Prireditelj je uspela, zato se breme
organizacije ni zdelo
tako težko.

Uspehi 17. SLOVENSKEGA
SREČANJA (FESTIVALA) IN
OBENEM ŠE PRAZNOVANJE 30.
OBLETNICE društva SIMON
GREGORČIČ v Köpingu, sta nam
prinesla zadovoljstvo in upamo, da so
navdušenje doživeli vsi ostali
obiskovalci.

Hvala vam za lep obisk in prijetno
družbo!

Ples se je začel, mnogi so se navdušeno
zavrteli ob poskočnih zvokih orkestra
Hlapci iz Slovenije...

Foto: *Ciril M. Stopar*

V gosteh smo imeli mešani pevski zbor z imenom Jurij Vodovnik iz Zreč. Dolgo pot so prevozili, se potrudili, da nam podarijo košček veselja, domače pesmi in kulture. Z njimi je bila tudi folklorna skupina pod imenom Anton Tanc iz Laškega, predstavili so se nam z slovenskimi plesi in običaji. Nastop nam je ostal v trajnem spominu. *Foto: Silvana Stopar*

Vrstili so se resni in šaljivi pogovori; tukaj pogovor med predsednikom Slovenske zveze na Švedskem in predsednikom Slovenskega doma iz Göteborga

TUR 2003, Göteborg

Najprej sprejmite vsi prav lepe pozdrave iz mojega šturijskega mesta, Hulsfred! Študiram turizem, študij bo trajal dve leti. Trenutno obravnavamo prihajajoče spremembe v turizmu in katere države bodo tiste, ki bodo bolj pomembne v tej panogi. Tudi Slovenijo obravnavamo.

Rojena sem na Švedskem, vendar me pogovor o Sloveniji vsakič gane v srce, saj čutim, da so tam moje korenine in da je Slovenija zame nekaj posebnega!

Mednarodni turistični sejem v Göteborgu

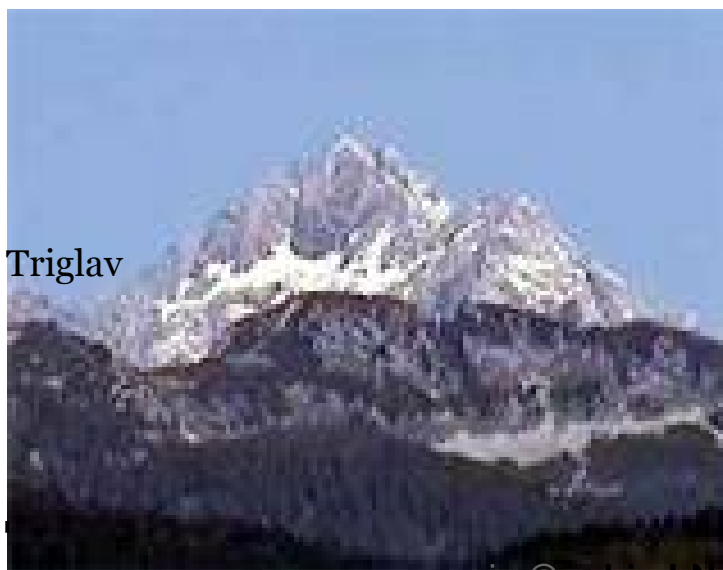
Letos od 20. do 23. marca je bil v Göteborgu mednarodni turistični sejem, kjer je bila soudeležena tudi Slovenija. V študijske namene in kot Slovendka na Švedskem sem si z zanimanjem želela ogledati razstavo Slovenije. Tu sem doživela razočaranje nad nevljudnostjo slovenskih predstavnikov, ki niso kazali nobenega zanimanja za svoje obiskovalce. Tudi moje sošolke so si želele ogledati razstavo države od koder izvira moj rod, pa so imele občutek, da so bile slovenskim predstavnikom na turistični razstavi čisto odveč

veniji od strani izvedencev na turističnem področju. Želela bi o tem govoriti z nekom, ki je v Sloveniji merodajen za turistična vprašanja. Škoda se mi zdi, da bi Slovenci zamudili svojo priložnost, kakršna se nudi na mednarodnem turističnem sejmu v Göteborgu, kjer bi lahko predstavili lepote naše dežele širokemu krogu ljudi, ki se za ta vprašanja zanimajo. Neprijazen sprejem slovenskih predstavnikov pa lahko naredi več škode kot koristi za več let vnaprej.

Ker se tudi jaz usposabljam na področju turizma, bi želela, da se Slovenija uvrsti med tiste turistične dežele, ki bodo očarale tuje turiste s prijaznostjo ljudi in z lepoto slovenske narave. Za vse to pa se bodo morali ljudje potruditi. Upam, da so slovenski predstavniki tokrat imeli le en slab dan in da se sicer trudijo, da bi na primeren način predstavili slovenski turizem Švedom. Predlagam, da poskušajo posnemati predstavnike drugih držav na mednarodnih turističnih razstavah, tistih, ki so s pravilnim postopanjem in prijaznim načinom že na tekočem. Škoda bi bilo zamuditi še eno takšno priložnost zaradi nesposobnih predstavnikov iz Slovenije, res škoda...

Suzana Macuh

LJUBLJANA - V okviru letošnjega Srečanja v moji deželi, ki ga že tradicionalno prireja Združenje Slovenske izseljenske matice v Ljubljani, se bodo vsi Slovenci, ki bodo zbrani v domovini, lahko povzpeli tudi na Triglav.

vir: © arhiv LN

Pobudo za izseljenski pohod na Triglav je dal avstralski povratnik Peter Česnik.

"Verjetno je med nami veliko starejših izseljencev," si je rekel, "ki se od nekdaj želijo povzpeti na streho Slovenije, le da jim to ni bilo mogoče. Veliko je tudi mladih, ki so se rodili v Sloveniji in so odšli v rani mladosti ali pa so sploh rojeni v (novih domovinah) staršem, ki imajo korenine v deželi pod Triglavom."

(LN = Ljubljanske Novice)

-stina

Novice iz Göteborga

Že nekaj let nazaj z možem Karlom načrtujeva dopust jeseni, veliko se takrat dogaja v Mariboru in okolici.

Ves teden (23.9 -- 29.9) so se zvrstile razne rastave sadja, cvetja, zelenjave, kulinarične sposobnosti na Grajskem trgu, Trgu Svobode in na Mariborskem gradu. Kuhali so na prostem in bilo je veliko obiskovalcev, ki so lahko pokušali različna jedila. Na Mariborskem gradu so vsi pridelovalci žlahtne kapljice iz okolice Maribora imeli degustacijo vin. Prvič sem lahko poskusila Ledeno vino. Grozdje se pusti na trti, da zmrzne in mora se tudi prešati v mrazu in iz ene grozdove jagode ne priteče več mošta kot za eno glavico bucike. Vino je zelo sladko in skoraj gosto ter rumene barve. To izredno dobro kapljico prodajajo 3 dl buteljke za 8 000 tolarjev. Tisti teden se je končal s Turističnim praznikom, trgategv Stare trte na Lentu. Hiša, ob kateri ta trta raste, je bila zgrajena leta 1550, to je še star del Maribora ob Dravi. To je najstarejša trta v Evropi, stara 450 let.

Vrsta Stare trte je Modra kavčina ali Žametna črnina. Že od leta 1987 se za to trgategv zbere več tisoč Mariborčanov, povabljenih gostov in župan. Po starih štajerskih šegah in navadah,

trgategv opravijo brači iz Malečnika, ki se pripeljejo s konji na lojtrnem vozu. Zadnji teden trto tudi čuvajo pred tatovi, je pa tudi zaščiten z mrežo. Vsakoletna povprečna količina grozdja znaša od 35--50 kg (leto 1991 je bilo rekordno 67 kg) to je od 130--180 grozdov. Sladkorna stopnja je odvisna od letine in vremena, povprečno znaša od 15--17%. Praznično veselje trgategv se tradicionalno prenaša še v november, ko doseže svoj vrhunec ob Martinovem. Takrat se mošt Stare trte spremeni v vino, ki ga pozneje (skupaj z vini ostalih vinogradnikov) javno krstijo ob martinovanju na Trgu Svobode. Takrat številni ljubitelji vina skupaj praznujejo ob bogato obloženih mizah s kmečkimi dobrotami.

Vino Stare trte je rdeče barve, kakovostno in suho. Pridelovalna količina vina letno okrog 30 litrov se polni ročno v posebne 2,5 dl stekleničke (te so narejene po zamisli znanega slovenskega oblikovalca Kogoja), ki so opremljene z visečo etiketo, na kateri so zapisani podatki o vinu Stare trte. K vsaki steklenički je priložena listina z zaporedno številko, letnikom pridelave in mariborskim mestnim pečatom iz leta 1520. Vsako leto se napolni do 100 stekleničk, ki so na voljo ljubiteljem vin v mestni Vinoteki na Lentu.

Potomki (cepiči) Stare trte so tudi podarjeni visokim gostom, ki so obiskali Maribor in se tako nahaja trta na vseh štirih celinah sveta. Papež, prejšnji predsednik Amerike Clinton, na Japonskem, najstarejši olimpijec Leon Štukelj (sedaj že pokojni) je dobil cepič ob 100 rojstnem dnevu, tega je posadil na Kalvariji.

Odpraviva se tudi na trgatev v Ljutomer, kako lepo je slišati klopotec, ki vabijo v stare Gorice. Tu doživiva klepet z znanci in sorodniki, katere srečava le ob takšnih priložnostih. Zvečer sledi dobra večerja in še kakšna pesem. Tudi pečeni kostanji spadajo zraven mošta.

Še nekaj o društvenem delu!

Martinovanje v Astridsalen je poteklo ob dobri volji in večerji. Tudi za dobro kapljico je bilo poskrbljeno. Jože je s harmoniko in pesmijo pritegnil najbolj zadržane še na ples. Razšli smo se veseli in zadovoljni. Srečanja ob sredah (neparni tedni) se bodo nadaljevala do poletja. Imamo željo, da bi pokazali kaj delamo vsem, morda v Vadsteni?

Občni zbor 18. 1. 2003 je potekel v dobrem vzdušju. Upravni odbor je v celoti ostal skoraj nespremenjen, mladi so zraven, prav tako naš mladosten predsednik Jože; ti bodo pripomogli, da bo delo še v naprej dobro potekalo, seveda s pomočjo vseh članov.

Čim več nas bo prišlo, tem lažje bo delati, ker s tem pokažemo spoštovnje do teh, ki delajo, do truda, ki je vložen.

- Kulturni dan 8. 2. 2003 je bil v Astridsalen ob 18. uri.
- Pustna veselica 1. 3. 2003 je bila v prostorih Studiefrämjandet na Falkgatan 7 ob 19. uri.

Igrali bodo **Vasovalci iz Novega mesta.**

Jesenski izlet v Ormož in okolico; ker bo potrebno naročiti avtobus in prenočišča, bi radi, da se zainteresirani javijo na naslov društva.

5. obletnico društva Slovenski dom smo praznovali obenem s pustno veselico.

O vsem spomladanskem delu bomo vsem članom poslali pisna obvestila. Novo leto prinaša novo delo, da obdržimo naš slovenski jezik, kulturo in običaje.

Pomagajmo drugi in tretji generaciji, da tega ne bodo pozabili.

Vsem skupaj lepe želje ob delu in zabavi.

Za Upravni odbor Slovenski dom

Marija Kolar

Slovenski Dom

Zahvala

Vzlic protestom, da bi v Göteborgu ustanovili še eno slovensko društvo, so člani, ki so tako hoteli, bili vstrajni in trdni. Veliko je bilo napisanega negativnega, toda to društvo »Slovenski dom« je letos marca praznovalo 5.obletnico. Branko Jenko je v svojem govoru omenil; »Sliši se malo čudno, da praznujete peto obletnico, poznamo se pa že čec 30 let, ravno zaradi dela v društvu, v katerem ste prej delali«.

5. obletnico, pustno veselico, vse smo strnili v eno praznovanje in v ta namen povabili v goste ansambel Vasovalci iz Slovenije. Po obeh himnah je predsednik Jože Zupančič pozdravil vse navzoče in s kratko vsebino opisal delo društva. Ob tej priliki so zapeli pevci Slovenskega doma tri pesmi in so se s tem tudi prvič predstavili. Slovenska Zveza je ob tej priložnosti predala priznanje in cvetlice društvu. Predsednika društev Simon Gregorčič iz Köpinga ter Ivan Cankar iz Halmstada—Alojz Macuh in Branko Jenko, sta

pripeljala seboj svoje člane. Obema hvala za darila in cvetje.

Najlepše maske so bile nagrajene, vsi otroci so dobili nekaj sladkega. Pozno v noč smo se veselili ob dobri glasbi, večerji in kapljici. V jutranjih urah smo se razšli dobre volje in z željo, da se kmalu spet srečamo. Bili smo veseli, da ste se dragi gostje, našega praznovanja udeležili v tako velikem številu.

Ob tej priložnosti bi se rada zahvalila v imenu Upravnega odbora družinam, ki so prenočile muzikante, vsem ki ste pomagali v kuhinji (že v petek pri pripravi večerje za muzikante in njihove gostitelje), za šankom in pri pospravljanju. S tem ste dokazali, da se z dobro voljo in složnostjo da vse narediti, brez plačila.

Lepo poletje vam vošči

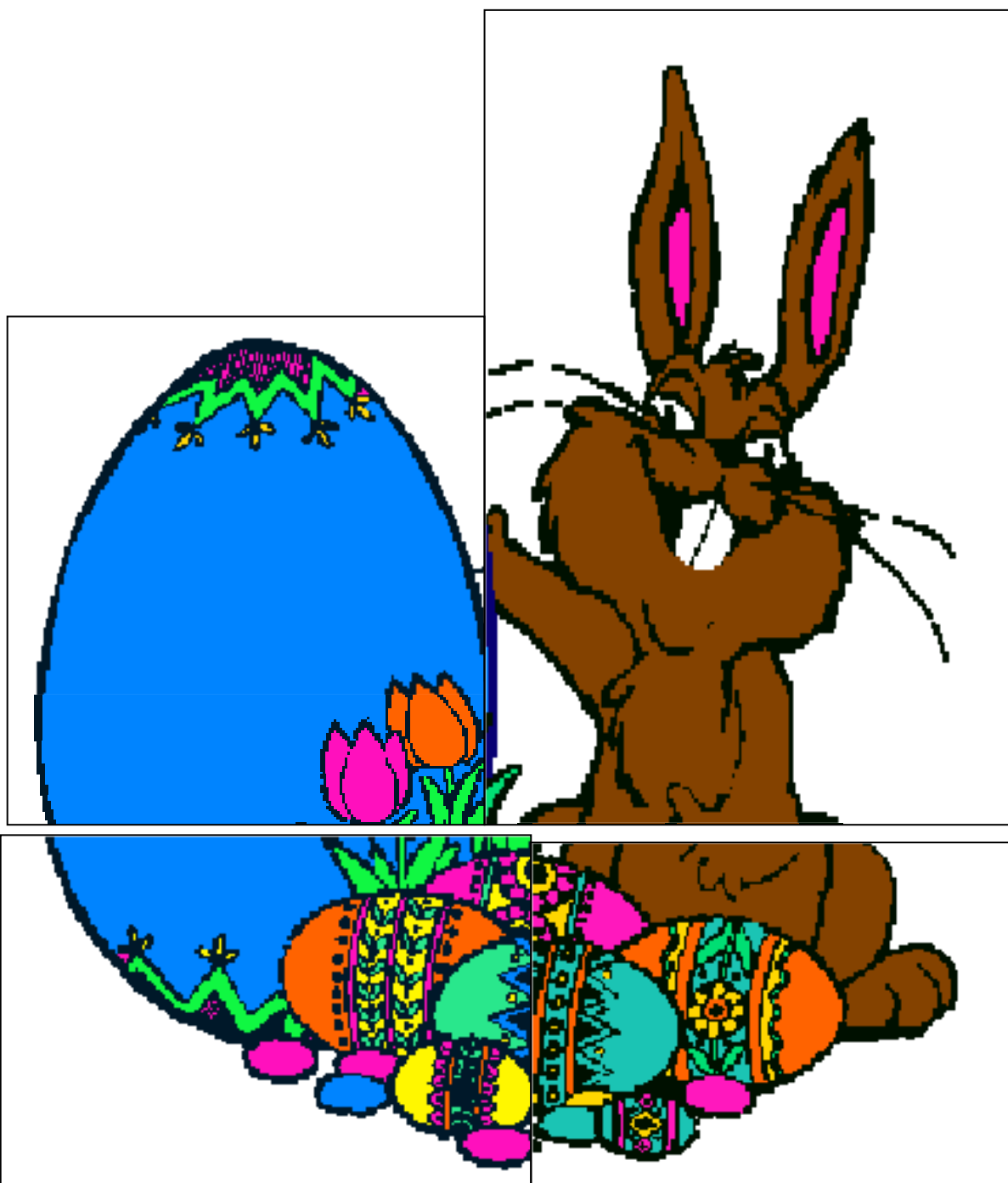
Marjana Ratajc

Vsem bralcem Informativnega GLASILA

želimo

VESELE VELIKONOČNE PRAZNIKE!

Uredništvo

GLAD PÅSK till alla Informationsbladets

läsare önskar redaktionen!

SLOVENSKO KULTURNO DRUŠTVO FRANCE PREŠEREN
Brahegatan 11, Box 5271 402 25 Göteborg, tel. 031-19 61

Ko stopiš v knjigo neke dežele, zalistaš v neznano zgodbo nove pokrajine, srečaš nove ljudi. Prisluhneš ritmu vetra, ki veje preko polj, prisluhneš studentem, ki žubore tisočeroletne pesmi. Razpre se pravljica idila. Vstopiš in iščeš svoj mir. Minejo leta, rodi se misel, kako drugačen je veter, ki češe zlata polja v domovini in studenec, ki teče skozi domačo vas. Ugotoviš, kako nehote te je tuja pravljica idila vsrkala vase.

VABILO

SLOVENSKO KULTURNO DRUŠTVO FRANCE PREŠEREN GÖTEBORG

Praznuje 30-letnico delovanja in vas prisrčno vabi
na slavnostno prireditev v soboto 24. maja 2003
ob 17. uri v Göteborg (Medborgarhus,
Gamlestad)

Poskrbeli bomo za praznični program, predvsem,
da se boste lahko zabavali in zavrteli ob zvokih
ansambla iz domovine. Pripravljamo veliko
loterijo z bogatimi dobitki. Da bo razpoloženje
domače, bomo postregli s pravo slovensko
kuhinjo. Kako, to pa naj ostane presenečenje.

Vabljeni tudi vsi vaši prijatelji ob lepem jubileju
Slovenskega društva "France Prešeren" v
Göteborgu.

Göteborg,
Upravni odbor

03.03..21

Slovensko-švedsko društvo ORFEUM

V Landskroni bo letos 1. decembra minilo 35 let od kar je začelo delovati slovensko društvo, prvo na Švedskem. Ustanovljeno je bilo namreč leta 1964 pod imenom TRIGLAV.

Ves čas društvenega delovanja je bilo petje tisto, ki je člane zaposlovalo na raznih področjih in oblikah V 70.tih letih prejšnjega stoletja je deloval otroški zbor Valovi; v tem času je začel delovati tudi narodnozabavni orkester Lastovke, ki se je potem leta 1995 razformiral; na švedskih odrih se je dolga leta odlikoval mešani pevski zbor *Triglav* (nato nekaj časa ime *Lipa*) in leta 1999 *Orfeum*. Skozi ta tri in pol desetletja se je v pevskem zboru zvrstilo kar precejšnje število članov.

Prva generacija se je iz tega ali onega vzroka delno že umaknila, druga in tretja generacija sta še aktivni, v splošno zadovoljstvo pa se je prvotnemu sestavu pridružila tudi že četrta generacija mladih slovenskih potomcev. Vse to so naši bralci lahko spremljali v slovenskem tisku na Švedskem in v Sloveniji, v tisku, ki je namenjen Slovincem po svetu (Rodna gruda, Naša Luč, Izseljenski koledar in drugje).

Na fotografiji: Otroška sekcija slovenskega jezika in kulture. Od leve proti desni v ospredju: Charlie Solve, Linnea Karlin, Gabrijela Karlin, Lukas Karlin in Amanda Molin; v ozadju Rebecka Solve in Gusti B.

Projekti

Že nekaj let planirajo člani pevskega društva

svoje delo za naprej v obliki raznih glasbenih projektov. V okviru društva je bila izdana CD/kaseta sester Budja leta 1998 z naslovom SPOZNANJE. Nato so pred božičem leta 1999 izdali dve božični plošči — eno v Sloveniji s slovenskimi božičnimi in drugo na Švedskem s švedskimi božičnimi skladbami. Leta 2000 je sledila CD/kaseta z naslovom OTROCI ZEMLJE. Nato je leta 2001 bil dokončan projekt GLASBENI MOSTOVI (MUSIKBROAR) — ns videokaseto posnetih 10 skladb s predstavitevijo nekaterih slovenskih in švedskih krajevnih in kulturnih znamenitosti v obeh jezikih in sponzorirano od strani občin Landskrona na Švedskem in Ribnica v Sloveniji. Med drugim je za to delo vokalna skupina Sestre Budja za leto 2000 prejela kulturno stipendijo občine Landskrona. Leta 2002 je zbor Orfeum posnel 16 skladb za naslednjo CD/kaseto z naslovom AVE. To so vsebinsko nabožne pesmi, posvečene Materi božji.

Jesen letos bodo ponovno izdali en CD/kaseto z nabožno vsebino, vendar na temo cerkvenih praznikov skozi vse leto. Projekti so seveda povezani tudi s stroški. Zboru Orfeum in vokalni skupini Sestre Budja, ki so vodilna moč pri projektih, pomagajo s sofinanciranjem razne ustanove na Švedskem in v Sloveniji, kakor tudi nekatere privatne osebe.

Slovenski pevski zbor **Orfeum**, Landskrona; Naslovna fotografija zgoščenke AVE

Foto: Olle Petersson

SLOVENSKO-ŠVEDSKO DRUŠTVO, HELSINGBORG

Umetnostna slikarka Darinka Berginc

Umetnostna slikarka Darinka Berginc je na Švedsko prišla iz severne Primorske. S slikarstvom se ukvarja že iz otroštva. Zadnja leta bolj intenzivno slika olje na platno. Njene slike so različne velikosti, dela tudi po naročilu, upodablja različne motive kot so na primer: cvetje, naravo, ptice in živali, portrete, tihožitja in drugo. **Darinka Berginc** je sodelovala že večkrat na likovnih kolonijah v Sloveniji. Prav tako je imela več razstav svojih del v Helsingborgu. Lansko leto pa je ob 40 letnici Slovenske katoliške misije podarila eno svojih likovnih del za tombolo. Prav tako je tam

razstavljala več svojih del, ki so jih navzoči občudovali in se zanimali za njena dela. Če koga zaradi ogleda ali nakupa zanimajo njena olja na platno, lahko pokliče po telefonu slovenskega sruštva v mestu Helsingborg in potem vpraša za Darinko Berginc in njeno umetniško ustvarjanje.

(Članek je povzet iz domače strani Slovenske katoliške misije na Švedskem.) Na fotografiji: Darinka Berginc z možem Darkotom in sinom Andreasom ter Budjevo mamiko Angelo. Mož Darko je dolgoletni član UO v slovensko-švedskem društvu, Helsingborg.

Foto in tekst: A. Budja

Spoštovane rojakinje in rojaki!

Sv. Brigita je zapisala v svojem življenjskem vodilu takole: »Gospod, pokaži mi svojo pot in me naredi voljno hoditi po njej«.

Letos Švedska in z njo vsa Evropa praznuje **700 letnico rojstva Sv. Brigite Švedske**, katere relikvije (sveti ostanki) počivajo v Vadsteni. Tam bo letošnja **osrednja slovesnost njej na čast v nedeljo 1. junija 2003**. Protestanti in katoličani se bomo srečali v Vadsteni in bomo skupaj praznovali častitljivi jubilej rojstva te močne in izredne žene kraljevine Švedske. Sv. Brigita pa je bila pred nekaj leti imenovana tudi za zavetnico Evrope, kar ji daje še večji pomen.

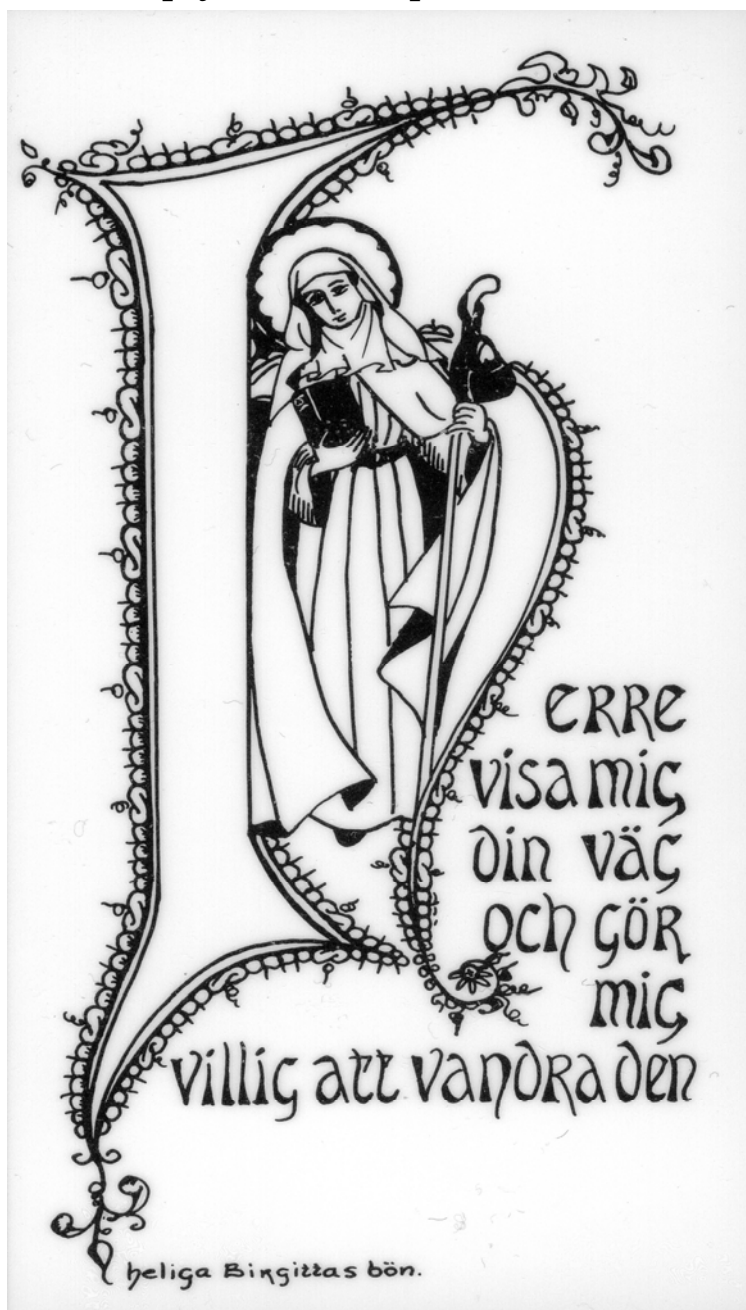
Slovenci, kakor vse narodne skupnosti smo povabljeni, da se udeležimo v čimvečjem številu te slovesnosti že 1. junija letos, skupaj z vašimi farani, kjer se udeležujete sv. maš. O poteku slovesnosti bomo zvedeli prav gotovo iz medijev. Storimo vse, da si v Vadsteni po priprošnji Sv. Brigite izprosimo vsega potrebnega Božjega blagoslova ter varstva in potrebnega zdravja, kakor tudi miru v naših srcih, da bomo obstali mi in naši naslednji rodovi tukaj na Švedskem.

Slovensko 30. romanje za Binkošti v Vadsteno in slovensko srečanje prav tam **bo v nedeljo 8. junija 2003 z začetkom sv. maše ob 12. uri**. Slovesnost bo vodil papeški nuncij nadškof dr. Ivan Jurkovič. Zraven bova somaševala: msgr. Janez Pucelj, naš delegat in vaš dušni pastir Zvone Podvinski.

Med nas pridejo gostje tudi iz Slovenije, ki bodo poskrbeli za veselo razpoloženje pri sestrah in v dvorani. Goste bo pripeljal na Švedsko predsednik ID Slovenija v svetu Boštjan Kocmur. Prav njemu smo rojaki na Švedskem dolžni eno veliko zahvalo, ker si že leta prizadeva za pomoč našim srečanjem v Vadsteni. Prav tako nas bodo obiskali predstavniki slovenske države, to je naša ambasadorka gospa Darja Bavdaž Kuret s sodelavkami iz Stockholma. Poleg njih pa pričakujem, da se udeležijo tega srečanja tudi predstavniki UO Slovenske zveze na Švedskem, kakor posameznih slovenskih društev.

Slovenska srečanja za Binkošti v Vadsteni so namenjena vsem rojakinjam in rojakom na Švedskem, zato od blizu in daleč, vse generacije Slovencev na Švedskem in vsi vaši zakonski partnerji dobrodošli 8. junija 2003 v Vadsteno. Ob 12. uri bo slovesno bogoslužje v cerkvi pri sestrah Sv. Brigite, nato bo

procesija v Blå kyrka. Od tam pa se bomo, po litanijah Matere Božje in blagoslovu ter po ogledu te mogočne cerkve in po priporočilu k Sv. Brigiti, vrnili k sestrām na dvorišče, kjer nas bodo postregle in kjer se bomo malo skupaj srečali, se poveselili

in bomo nato odšli v dvorano, kot nekaj zadnjih let in bomo tam nadaljevali s srečanjem in veselim rajanjem. Za muziko, za

jedačo in pijačo bo poskrbljeno. Le v žep dajmo potrebni denar za vstopnino, kakor tudi za večerjo in pijačo, da ne bo žeje in lakote.

Letošnje 30. slovensko romanje v Vadsteno in slovensko srečanje pri Sv. Brigiti ima še posebni pomen. Kot vaš duhovnik se želim, skupaj z vami romarji, zahvaliti za vso vašo 30 letno zvestobo Vadsteni, Sv. Brigiti in s tem tudi slovenstvu, ki se je prav tam krepilo in ohranjalo vse do današnjih dni. Potrudimo se tudi v prihodnje, da se boste v Vadsteni srečevali z vse Švedske, vse generacije Slovencev in z vami vsi vaši, ki so morda druge narodnosti ali vere, vendar pa odprti za vse kar je dobro in lepo, za vse kar je krščansko in slovensko.

Vsa slovenska društva vabljeni v Vadsteno. Potrudite se organizirati prevoz, da bodo naši rojaki mogli poromati v Vadsteno, se tam srečati, tam utrditi svojo pripadnost slovenstvu, kakor tudi katoliškim vrednotam.

Dobrodošli in že v naprej hvala za vaš obisk

Vadstene!

Vaš Zvone Podvinski, rektor Slovenske katoliške misije na Švedskem

EVROPSKA SKUPNOST IN NATO

Referenduma, 23. marca 2003 se je udeležilo 60,31* odstotkov volivcev, **89,61*** odstotkov se jih je odločilo **za vstop**, zato bo Slovenija 16. aprila 2003 v Atenah podpisala Pristopno pogodbo in **1. maja 2004** postala članica EU.

31. marec RVK PREŠTELA TUDI REFERENDUMSKE GLASOVNICE IZ TUJINE

Po nedeljskih referendumih o vstopu Slovenije v Evropsko unijo in zvezo NATO je Republiška volilna komisija (RVK) preštelala tudi glasovnice, ki jih je do petka opoldne prejela po pošti iz tujine. V tujini je bilo tako na obeh referendumih - po pošti in na 35 diplomatsko-konzularnih predstavništvi - oddanih 2275 glasovnic, in sicer je za vstop v EU glasovalo 97,53 odstotka, za vstop v NATO pa 76,71 odstotka volivcev. Uradne izide obeh referendumov bo RVK razglasila v torek, 1. aprila; kot je poudarila že v ponedeljek ob razglasitvi delnih uradnih izidov, pa te glasovnice ne bodo mogle spremeniti referendumskih izidov. (STA)

Evrofon -Vaša vprašanja in mnenja so pomembna! evrofon o8o 2002 Na brezplačni telefonski številki lahko zastavite vaša vprašanja ali naročite publikacije in gradiva v zvezi z vključevanjem Slovenije v EU vsak delavnik od 9. do 19. ure. Če na vprašanje ne znamo odgovoriti takoj, ga posredujemo pristojnim ministrstvom oz. službam, odgovor pa dobite okvirno v desetih dneh. evrofon@gov.si

Če raje kliknete miško kot dvignete slušalko, lahko vaša vprašanja o procesu slovenskega vključevanja v EU zastavite tudi po elektronski pošti. **evronabiralnik Urad vlade za informiranje Slovenska 29 1000 Ljubljana**

Ali morda raje pišete? Vaša vprašanja naslovite na evronabiralnik. Odgovor bomo poslali na vaš naslov. Pričakujemo

tudi vaša mnenja glede slovenskega vključevanja v EU.

evropomočnik Poiščite sami odgovore na vaša vprašanja! Evropomočnik je baza vprašanj in odgovorov, ki je nastala na podlagi zastavljenih vprašanj na evrofon in jo nenehno dopolnjujemo. Danes vsebuje 700 odgovorov, ki so jih pripravili strokovnjaki ministrstev in vladnih služb.

Konvencija o prihodnosti EU

28. februarja se je v Bruslju začela Evropska konvencija o prihodnjem razvoju EU. Člani Konvencije naj bi z delom končali v enem letu. Sklepni dokument, ki ga bodo oblikovali, bo služil kot izhodišče za razpravo na naslednji medvladni konferenci. Na Konvenciji s svojimi predstavniki (dr. Rupel, Kacin, Peterle) sodeluje tudi Slovenija.

1. **Kaj je Konvencija?** Konvencija je posebno telo, ki so ga predsedniki vlad in držav članic EU ustanovili z [Laekensko deklaracijo](#) decembra 2001. Njen osnovni cilj je priprava predlogov institucionalne prenove Evropske unije. Le-ta je še posebej potrebna zaradi napovedane širitve leta 2004, ko naj bi Unija dobila do deset novih članic.

Po pogodbi iz Nice bo imela:

komisarja v Evropski komisiji (eden za vsako članico)

4 glasove v Svetu EU od skupno 321

7 poslancev v Evropskem parlamentu od skupno 732

sodnika na Evropskem sodišču

člana na Računskem sodišču

7 predstavnikov civilne družbe v Ekonomsko-socialnem odboru

7 predstavnikov pokrajinskih ali lokalnih oblasti v Odboru regij
VIR: IT, 2003

Pa še malo slovničnih vozlov
v kontrastivni obliki

BESEDNE VRSTE

Vsaka beseda v slovenskem jeziku spada
k eni od devetih besednih vrst:

SAMOSTALNIKI

en časopis, ena miza, dve besedi
tri hiše, ta hiša

GLAGOLI

poslušati, slišati, govoriti, pisati
poslušam -, poslušal (je),

ZAIMKI

jaz, ona, on, to, ta
nekdo, nikdo, vsi, mi, vi

PRIDEVNIKI

drag, poceni, zelen, zeleni
težek, fin, grdo, polno, grd, poln

PRISLOVI

tedaj, tu, zdaj, semkaj, tam, tja
gor, gori, domov, doma,

ŠTEVNIKI

en, dva, deset, sto, tisoč
prvi, drugi, deseti

VEZNIKI

in, toda, ali, zato, da

MEDMETI

Hej! Dober dan! Adijo!
Fuj! Oj! Hoj! Pozdravljen!

V vseh govornih jezikih sveta imamo
posebne vrste besed in ob njih
določena pravila za lažje medsebojno
sporazumevanje. Tem pravilom
rečemo **SLOVNICA**.

Här är några grammatiska
knutar kontrastivt:

ORDKLASSER

Varje ord i det svenska språket tillhör en
av de nio ordklasserna:

SUBSTANTIV

en tidning, ett bord, två ord
tre hus, detta huset

VERB

lyssna, höra, tala, skriva
lyssnar, lyssnade, lyssnat

PRONOMEN

jag, hon, han, den, det
någon, ingen, alla, vi, ni

ADJEKTIV

dyr, billig, grön, gröna svår, fin,
fult, fullt, ful, full

ADVERB

då, här, nu, hit, där, dit
upp, uppe, hem, hemma,

RÄKNEORD

ett, två, tio, hundra, ettusen
första, andra, tionde,

KONJUNKTION

och, men, eller, därför, att

INTERJEKTION

Hej! Goddag! Adjö!
Fy! Aj! Hoj! Hejsan!

I världens alla talande språk har vi
bestämda ordklasser och till dessa hör
särskilda regler för att underlätta
kommunikationen människor emellan.
Dessa regler kallar vi **GRAMMATIK**.

Gusti Budja

Eden od piknikov v slovenskem društvu v Landskroni; Fric Prevolnik in Stanko Tkavec harmonizirata, v ozadju Katica, Jelka in Ivanka (1996) Ljubica Brglez, Slavko Dolničar, Ivanka Turk, Jelka Karlin, Ana Borko in Ronni Berg, 1996

- Sestre Perko in Tomi Vitanc, 30-letnica slovenskega društva v Landskroni, 15. srečanje Slovencev, leta 1998
- Štefan Matičič, Milena Černec, Ana Matičič, z vnuki ter Justin Hvala ob snemanju videospotov GLASBENI MOSTOVI s sestrami Budja, Landskrona 2000
- Ansambel Vikis, Landskrona, 1998

Vadstena, 2003, Eminentni gostje: veleposlanica slov. ambasade ga. Darja Bavdaž Kuret, državni poslanec g. Franci Pukšič, pomožni škof g. Stres, Msgn. Janez Pucelj, rektor slovenske kat. misije na Švedskem g. Zvone Podvinski in drugi.

Foto: Bencek / Budja

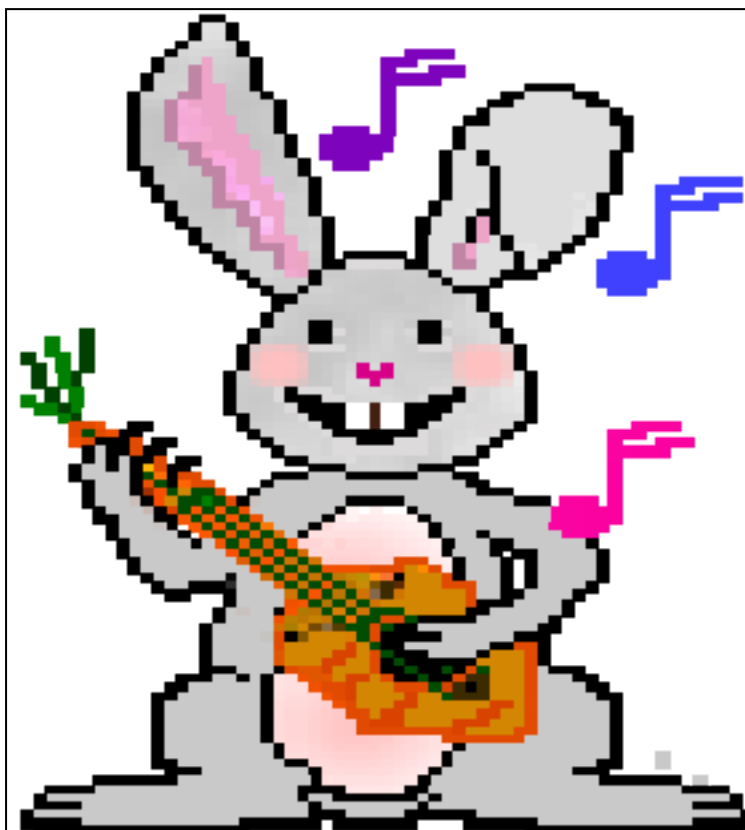

***Dragi rojaki, spoštovani bralci Informativnega GLASILA
Slovenske zveze na Švedskem!***

V rokah držite novo, poskusno obliko Informativnega GLASILA, s katerim poskuša uredništvo zamašiti prazno vrzel slovenskih medijev na Švedskem.

Glede vsebine in oblike prosimo za vaše mnenje, tako da bomo lahko oboje izboljšali in na ta način ustregli čimvečjemu krogu bralcev.

Prispevek: Dominika Kostanjevec

Prosimo tudi za vaše prispevke v sliki in besedi. Vse to nam pošljite na naslov uredništva do 1. septembra 2003. Fotografije vračamo, če nam skupaj z njimi pošljete tudi vaš naslov.

Prilagamo dva zanimiva elektronska naslova, kjer lahko najdete razne podatke in kjer lahko tudi sami prispevate s svojim mnenjem:

lipovlist@omnibus.se

www.algonet.se/^svenslov

<<<<<>>>>>

Nasvidenje jeseni!

UREDNIŠTVO

Izdajatelj / Utgivare:**Slovenska zveza / Slovenska riksförbundet i Sverige**

Box 237, 261 23 LANDSKRONA

Telefax: 0457-771 85 / 031-52 82 96

Predsednik/Ordförande: Ciril M Stopar, Tajnik/Sekreterare: Marjana Ratajc

KK SLOVENIJA

c/o Rudolf Uršič

Norregata 9, 633 46 Eskilstuna

Preds.: Rudolf Uršič, 016-14 45 49

SD IVAN CANKAR

Box 4009

300 04 Halmstad

Preds.: Branko Jenko, 0371-303 15

SD SIMON GREGORČIČ

Scheelegatan 7

731 32 Köping

Preds.: Alojz Macuh, 0221-185 44

KD SLOVENIJA

Vallmovägen 18

293 34 Olofström

Preds.: Ciril M. Stopar, 0457-771 85

SLOVENSKI DOM

Parkgatan 14

411 38 Göteborg

Preds.: Jože Zupančič, 031-98 19 37

SLOVENSKO/ŠVEDSKO DRUŠTVO

c/o Barač, Päärpsv 37

256 69 Helsingborg

Preds.: Milka Barač, 042-29 74 92

SLOVENSKA AMBASADA

Styrmansgatan 4

114 54 Stockholm

08-662 94 37, 08-662 94 36

SKD FRANCE PREŠEREN

Box 5271

402 25 Göteborg

Marija Turnšek, 031-87 40 58

SKD PLANIKA

V:a Hindbyv 18

214 58 Malmö

Ivanka Franceus, 040-49 43 85

SD LIPA

BOX 649

261 25 Landskrona

Štefaniya Berg, 0418-102 13

SLOV. DRUŠTVO V STHLM

BOX 832

101 36 Stockholm

Kristian Mlakar, 08-550 65 708

PEVSKO DRUŠTVO ORFEUM

c/o Bencek-Budja, Hantverkarg 50

261 52 Landskrona

Robert Karlin, 0418-269 26

SLOVENSKA KATOLIŠKA MISIJA

Parkgatan 14

411 38 Göteborg

Zvone Podvinski, 031-711 54 21

VELEPOSŁAN. KRALJEV. ŠVEDSKE

Ajdoščina 4/8

SI - 1000 Ljubljana, Slovenija

(+386) 01-300 02 70